

2 • 2020

Offisersbladet

Tidsskrift for Befalets Fellesorganisasjon

- Giv akt!
- Leserinnlegg
- Internasjonale nyheter
- Pensjon

«COLD RESPONSE» KANSELLERT AV KORONA-PANDEMIEN

- Våre F-35 på Iceland Air Policing • Danske veteraner og behandling av PTSS
- Historie fra FN-tjeneste i Kongo • Marinens første jagerbomber – 80 år

K2 : The next generation Main Battle Tank

K2 is one of the most advanced MBT's in the world. The newly developed MBT is based on cutting-edge technology. The use of proven modern European and Korean technologies gives the highest level of protection, firepower and mobility. K2 is optimized for any environment, especially mountainous areas. This combined with the modern design of the K2, makes this MBT the best choice as it also has a lifetime of more than 30 years with stable and reliable logistics. At the same time, Norway can look forward to increased production in its own defense industry.

General

- Crew: 3
- Combat weight: 56,000 kg
- Size (LxWxH): 10,8x3.6x2.4 m
- Ground clearance: 0.45 m (0.15~0.55, variable)

Mobility

- Modern Common Rail Powerpack (1,500 PS)
- Reliable European or Korean engine (alternative)
- ISU (In-arm Suspension Unit)
- Underwater Fording (on board)

Firepower

- 120 mm 55 Calibre smoothbore gun (high pressure, fully chromed plated)
- Automatic Loading System
- Advanced Fire Control System (day/night hunter-killer function)
- Auto tracking of moving targets
- Identifying friend or enemy system
- Prepared for next generation weapons

Hyundai Rotem is representet in
the Nordic Region by
Military Equipment Denmark A/S

HYUNDAI
Rotem

Survivability

- Composite armour & ERA
- NBC Protection
- Active Protection System (Soft-Kill)
- Prepared for Active Protection System (Hard-Kill)

Operability

- Battle Management System
- Navigation System
- Embedded Training System
- Open architecture reduces the risk of ICS integration

Logistics

- Running production provides fast delivery and high reliable quality control
- Lowest LCC on the market
- Pre-Planned Industrial cooperation ensures maximized Norwegian involvement
- Increases sustainable national maintenance capacity in Norway

Bertel O. Steen

Defence & Security

Leopard 2 A7

HDW Klasse 212A

Bertel O. Steen Defence & Security representerer flere av verdens ledende produsenter av militære kjøretøy, fartøyer, våpensystemer og annet forsvarsmateriell.

Som strategisk samarbeidspartner til Forsvaret, bidrar Bertel O. Steen med et vidt spekter av logistikk- og beredskapstjenester til støtte for totalforsvaret av Norge.

Vi er også en betydelig leverandør av personlig utstyr og taktisk materiell til Forsvaret. Ytterligere informasjon om vårt utvalg finner du i vår nettbutikk bostactical.no

Mer informasjon, se bosdefence.no

KMW
KRAUSS-MAFFEI WEGMANN

thyssenkrupp

FFG

HK
HECKLER & KOCH

Mercedes-Benz

DIEHL
Defence

Euro
Spike

SOUCY

Offisersbladet

ORGAN FOR BEFALETS FELLESGRUPP

BFO:

Postboks 501 Sentrum, 0105 Oslo
Telefon 23 10 02 20
E-post: post@bfo.no - Internett: www.bfo.no

OFFISERSBLADETS TILSYNSKOMITÉ:

Ris og ros, og eventuelle tips om utgavene kan sendes til tilsynskomiteen@bfo.no

ANSVARLIG UTGIVER:

Jens Jahren, leder BFO

REDAKTØR:

Einar Holst Clausen

REDAKSJON OG ABONNEMENTSAVDELING:

Se adresse for BFO
E-post: Offisersbladet@bfo.no
Tlf. abonnementsavdeling: 23 10 02 20
E-post: mona.audne@bfo.no

Tilsluttet Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund-Stat

ANNONSESALG:

Media Digital AS v/Mikael Kvitle
E-post: mikael.kvitle@mediadigital.no
Mobil: 480 91 607

Signerte artikler representerer ikke nødvendigvis BFOs mening. Forfattere er selv ansvarlig for innholdet og de meninger som fremholdes. Usignert innhold er redaksjonelt.

GRAFISK PRODUKSJON:

Design: punkt&prikke punktpricke@me.com
Trykk: UnitedPress Poligrafija

BILDER:

Hvis ikke annet er oppgitt, er bildene tatt av Forsvaret.

FORSIDE:

Skytter om bord stridsbåt 90 under docking inni det britiske fartøyet Lime Bay
Foto Emil Wenaas Larsen

REDAKSJONEN AVSLUTTET:

26. mars 2020
(Bekreftet opplag 2. halvår 2019 - 10.350)

UTGIVELSESPLAN 2020:

NUMMER	MATR.FRIST	UTGIVELSE
Nr 3 mai	29. mai	19. juni
Nr 4 august	14. august	28. august
Nr 5 oktober	2. oktober	16. oktober
Nr 6 november	20. november	4. desember

Offisersbladet drives etter redaktørplakaten.

FØLG BFO PÅ:

facebook.com/bfo.no
twitter.com/bfo12
instagram.com/bfo12

Mye frustrasjon ute blant personellet

Selv om det meste nå i skrivende stund handler om korona-pandemien og alle konsekvensene rundt dette, også for Forsvaret, må jeg ta for meg en del andre ting også.

En betydelig del av forrige utgave handlet om OMT (Ordning for Militært Tilsatte), samt utdanningsordningen. Det er ikke uten grunn,

for det er faktisk mange der ute som begynner å bli frustrerte av mangel på informasjon, mangel på ivaretagelse, mangel på incitamenter, utsatt lønnsoppgjør, manglende HR-støtte ute ved avdelingene, samt følelsen av at man skal tvangskonverteres over i OR-søylen. Det viser seg da også at BFOs massive tilstedeværelse ved avdelingene, med orienteringer rundt disse temaer, blir svært godt mottatt. Men er det befalsorganisasjonene som primært skal ha dette informasjonsansvaret?

I denne utgave har jeg derfor blant annet valgt å ta inn et innlegg og et leserinnlegg som beskriver noe av frustrasjonen, og som av naturlige årsaker er anonymisert. Leserinnlegget beskriver blant annet hva denne offiseren føler og tenker rundt alt fra konvertering fra OF til OR-søylen, stå-tid, lønn kontra inntekt, samt redusert pensjon. Den relativt unge offiseren vurderer nå om han skal slutte i Forsvaret. Summen av dette burde bekymre Forsvarets ledelse, med tanke på fremtidig rekruttering, men også det uttalte ønsket om å beholde personellet.

For øvrig kan dere i denne utgave lese en artikkel fra stor-øvelsen «Cold Response», som for øvrig ble kansellert på grunn av Korona-viruset. Fordi jeg på grunn av korona-situasjonen måtte kansellerte min reportasje-reise til Troms, har artikkelen blitt omgjort til en bildekavalkade, basert på bilder som Forsvarets Mediesenter tok i starten av øvelsen, før kanselleringen. Håper bildene kan gi et lite innblikk.

Dere kan også lese Offisersbladets reportasje fra Island og Norges F-35 bidrag/detasje i «Iceland Air Policing» i mars/april, der NATO-nasjoner på rotasjon har ansvaret for å beskytte luftrommet over og rundt Island.

Når vi nå nærmer oss påske og noen dager avsatt til familie, og det som skulle vært avslapping og turer ut i frisk luft og kanskje noen skiturer, så ble plutselig situasjonen en helt annen! Korona-viruset og den store smittefaren, sørger nå for isolasjon og frykt for smitte. Vi holder oss hjemme, de fleste sitter på hjemmekontor, flere er i karantene, og Forsvarets aktivitet er mer eller mindre «lagt på is». Ta vare på dere selv og de rundt dere. Nå vil dere i alle fall få god til å lese dere gjennom denne utgaven.

Så da avslutter jeg denne gang med å ønske dere alle en god, men sikkert anderledes påskeferie enn det vi hadde håpet på.

Einar Holst Clausen
Redaktør Offisersbladet

Advokatfirmaet med fokus på arbeidsliv og erstatning

www.normanco.no • tlf: (+47) 22 12 11 80

E-post: post@normanco.no • Beddingen 8 0250 Oslo

norman•co

faste saker:

Redaktøren: Mye frustrasjon ute blant personellet

BFO leder

Giv akt!

Hva skjer?

BFO Ung/KAFO leder

Pensjonssidene

Litt av hvert

10 gode grunner til å være medlem i BFO

Leserinlegg

Kjekt å ha!

Tilbakeblikk

Filmanmeldelse

Internasjonale nyheter

5

22

23

24

32

36

40, 51

43

52, 53, 54, 56, 58

60

61

64

66

48-50

64-65

16-19

artikler:

Øvelse Cold Response ble kansellert!

Vokter luftrommet over Island

Nytt samarbeid hjelper PTSD-rammede

Tegneserier om krigshelter

ASTREA – lederutvikling & rådgivning

FN-styrkene i Kongo 1960-64

Det er 80 år siden Norge kjøpte 24 Northrop N-3PB

Finland knytter seg fastere til NATO

8

12

16

38

42

44

48

62

8-11

Øvelse Cold Respo

Så skjedde det uunngåelige, på grunn av korona-pandemien og sterke anbefalinger fra helsemyndighetene, ble øvelse Cold Response 2020 besluttet stoppet den 11. mars.

Personell fra TMBN nyter sin feltlunch på sin LEO. Ikke visste de at øvelsen ville bli kansellert noen dager senere.

Våre LEO 2 stridsvogner øvde også i skytefeltet på Setermoen.

nse ble kansellert!

AV EINAR HOLST CLAUSEN FOTO: FORSVARET

KANSELLERING!

Sjef Forsvarets Operative Hovedkvarter general-løytnant Rune Jakobsen tok i samråd med Forsvarets øvrige ledelse, beslutningen om å stanse øvelsen, dagen før selve feltøvelsen skulle starte, og vare frem til 18. mars. Øvingsområdet var fra Narvik i Sør til Finnmark i Nord, men med brorparten av aktiviteten i Troms. Allerede i januar ankom flere allierte for å forberede seg til øvelsen, og flere uker før øvelsens start, ankom båtlaste med alliert materiell. I tillegg var det før øvelsen enorme nasjonale logistiske forberedelser inkludert oppbygging av profesjonelle teltleirer med alle fasiliteter, for å kunne ta imot over 10.000 soldater og befal. Alt var klart og alle var på plass i sine områder, klar for selve feltøvelsen som skulle starte den 12. mars. Så kom altså kanselleringen den 11. mars, og alt måtte pakkes ned igjen og alliert og norsk personell startet returen til sine respektive land/baser/leirer. En like stor logistikk-operasjon som om øvelsen hadde vært gjennomført. I skrivende stund har det kommet opplysninger om at enkelte norske avdelinger bruker tilbaketrekkingen som en øvelse, i tillegg til noe øvings-skyting i skytefeltet.

Så da står man primært kun igjen med erfaringene fra planlegging, logistikk før og etter kanselleringen. Kostnadene for øvelsen blir de samme, for har man en arbeidsplan for perioden, medfører det at tillegg og godtgjørelser uansett skal utbetales. Denne gang fikk vi altså svært få erfaringer fra gjennomføring av selve feltøvelsen.

MÅLENE FOR EN SLIK ØVELSE

Norge er perfekt for alliert øving under tøffe vinterforhold, og Forsvaret har lang erfaring med vintertjeneste. Derfor ønsker NATO å gjennomføre vinterøvelser i våre områder, for å sikre sin evne til å gjennomføre flernasjonale høyintensitets felles-operasjoner under tøffe vinterforhold. Dessuten er Norge med sin lange kyst perfekt for å øve amfibiekapasitetene. En annen viktig del av øvelsen er å trene de store amfibiske kapasitetene, med øving på å beherske overgangen mellom kyst og land.

Bilder fra første del av Cold Response før kansellering På grunn av alle restriksjonene og begrensningene på tilgang til personellet under Cold Response, tok jeg ikke turen til Troms, så kom kanselleringen, så da velger jeg å vise dere bilder fra forberedelsene, logistikken og perioden rett før selve feltøvelsen startet. Nyt flotte bilder fra Forsvarets Mediesenter! >>>

16:14

< Alle innbokser

noreply@mil.no

13:15

Til: Einar Holst Clausen >

Forsvaret avvikler Cold Response

Forsvaret avvikler Cold Response

Forsvarsledelsen besluttet onsdag å iverksette en kontrollert avvikling av vinterøvelsen i Nord-Norge.

Beslutningen er fattet av sjef for Forsvarets operative hovedkvarter i samråd med resten av Forsvarets ledelse. Øvelsen avsluttes på grunn av koronasituasjonen i Norge, og avgjørelsen er tatt i nær dialog med sivile helsemyndigheter.

Jegerkompaniet GSV kommer seg meget raskt frem i terrenget på sine snoscootere.

Alt var jo klappet og klart for øvelsen nå skal alt demonteres pakkes ned og sendes tilbake.

Generalmajor Elisabeth Michelsen sjef Heimevernet besøker soldater i HV-05 under øvelsen.

Logistikk og mottak av alliert materiell er en viktig og stor del av en slik øvelse.

Det skal store lasteskip til for å transportere vårt luftvern fra Orkanger til Troms.

Alt var på plass når kanselleringen kom den 11. mars. Her en NASAMS batteri.

Militærpolitiet hadde litt av en jobb når materiellet kom langs veien og ut til øvingsområdet.

Norsk Orion flankert av to amerikanske P 8 Poseidon under tidlig fase av Cold Response.

Strenge hygieniske tiltak hele veien.

Vokter luftrommet over Island

Våre F-35 er på NATO-opdrag på Island i mars og utfører luftkontroll, kalt Iceland Air Policing (IAP). Vi må tilbake til 2016 da Norge sist hadde dette ansvaret, da med våre F-16 fly.

Det kan være solide vinterforhold på Island.

AV EINAR HOLST CLAUSEN
FOTO TORBJØRN KJOSVOLD FMS

ROS TIL NORGE FRA NATO

Island har som kjent ikke eget forsvar, så luftkontroll/overvåking er det NATO-land som tar seg av. Denne gang var det Norges tur, og oppdraget gikk til 332-skvadron. De har med seg fire av sine F-35 fly. Det vekket oppsikt i NATOs toppledelse, for våre F-35 ble ikke erklært initielt operative før

i november 2019. Under Offisersbladets besøk på IAP Keflavik i mars, uttrykte deputy chief Allied Air Command Ramstein, Air Commodore Jason Appleton at han var meget imponert over at Norge stiller med sine F-35 så kort tid etter godkjent Initial Operational Capability!

OPPDRAGET

I samtale med detasjementssjef Ståle Nymoen forteller han at Iceland Air Policyng er sammenlign-

bart med QRA-beredskapen (Quick Reaction Alert) i Bodø. Vi står på skarp beredskap for å kunne identifisere og eventuelt avskjære russiske fly som kommer for nære, sa Nymoen. Vi viser oss som en pålitelig alliert partner med høy kvalitet, og dette har en høy symboleffekt, sa Nymoen. En milepæl i innfasingen av F-35 legger han til. Han kunne også fortelle at de operasjonelle forholdene på Keflavik-basen er gode, da også forlegningene til hans personell. Det bekreftet også forsvarssjef Haakon Bruun-

Forsvarssjef Bruun-Hanssen takker for tilretteleggingen på base Keflavik. Foto: Offisersbladet

Detasjementssjef oblt Ståle Nymoen i samtale sjef Luft generalmajor Tonje Skinnarland. Foto: Offisersbladet

Forsvarssjef, sjef FOH, sjef Luft og Commanderen fra NATO. Foto: Offisersbladet

En av våre F 35 lander på Keflavik basen.

Hanssen i sin tale til pressen, der han roste Island for god mottagelse og ivaretagelse av det norske detasjementet. Det er i alt drøye 130 soldater og befal på Norges IAP-bidrag på Keflavik.

SJEF LUFTFORSVARET ER MEGET FORNØYD

Generalmajor Tonje Skinnarland er meget fornøyd med at vi mottar et slikt oppdrag og er i stand til å gjennomføre det, rett etter initiell operativ god-

kjenning (IOC) av våre F-35. På spørsmål om det er operasjonelle begrensninger under Iceland Air Policing (IAP) for våre F-35 når de kun er IOC, svarte hun et klart nei. Vi er fullt ut kapable til å utføre IAP. Når det gjelder full operativ evne, så må vi se det i et perspektiv som planlagt frem mot 2025, sa sjef Luftforsvaret.

Sjef Forsvarets Operative Hovedkvarter (FOH), generaløyntant Rune Jakobsen er stolt av vårt personell i detasjementet. Han understreket at

dette er et rent NATO-opdrag, og at FOH kun har vært involvert i planleggingen i forkant. Vårt NAOC (National Air Operation Center) som sitter sammen med FOH i fjellet i Bodø, er naturligvis noe mer i inngripen med vårt detasjement på Keflavik, sa sjef FOH.

TIDLIGERE NORSK DELTAGELSE I AIR POLICING

Utover Air Policing oppdraget på Island i 2016,

Vinterforhold og mye sterk vind
må takles under denne IAP'en.

Oberstløytnant Ståle Nymoen er detasjementssjef for IAP 2020.

har Norge tidligere deltatt på Baltic Air Policing i 2005, 2007/2008 og i 2015. Disse bidragene var med våre F-16, tilhørende bakkepersonell, samt en mobil luftkontrollenhet. I 2015 hadde også Norge tre liassonoffiserer fra Luftforsvaret ved en kontroll- og varslingsstasjon i Karmelava/ Litauen.

I skrivende stund, får vi også vite at våre F-35

for første gang har vært oppe og identifisert russisk fly rett utenfor vårt luftrom. Den første responsen var fra våre to F-16 på QRA i Bodø, men etter hvert fikk også to av våre F-35 fra Ørland være med å hilse på russerne. Det er jo fint å få vist frem vår nye kapasitet.

Defense Solutions for a World of Missions

Nytt samarbeid hjelper PTSD-rammede

Nytt dansk prosjekt hjelper PTSD-lidende veteraner til en bedre tilværelse. Samarbeidet med Dansk Idrettsforbund (DIF) åpner for et bredt spekter av aktiviteter. En aktuell evaluering viser gode resultater.

Dansk prosjekt for å hjelpe veteraner med PTSD viser seg å være vellykket.

JOHAN ERICHS, MERA MEDIA

En rekke danske initiativ har den seneste tiden blitt satt i gang for å hjelpe og lindre danske veteraners PTSD- og depresjonssymptomer. Ifølge en rapport er den nåværende satsingen "Soldiers Project" det initiativ som har fått mest ros av deltakerne.

424 veteraner i forskjellige aldre deltar i prosjektet, som går ut på å samle veteraner gjennom forskjellige fysiske aktiviteter, bygge sosiale nettverk og i forlengelsen løse de videre inn i dansk foreningsliv. De tidligere soldatene som deltok i DIF-

prosjektet tjenestegjorde i perioden 1991-2014 og hadde vært utstasjonert på Balkan (53 prosent), i Afghanistan (25 prosent) og Irak (15 prosent).

INGEN KRAV

Aktuelle tall fra Det danske veteransenteret (se lenke) viser at 25 prosent av soldatene som kommer tilbake lider av en eller annen form for PTSD.

Veteraner som kan være aktuelle for å delta i prosjektet nås via psykiatrien, men også via sosiale medier.

Det er ingen kriterier eller krav på noen medisinsk status for å delta i prosjektet.

Prosjektet startet i juni i 2017 og har økonomisk finansiering til slutten av året. Det er oppdelt i tre forskjellige deler: leirer, "tryggesoner" og samarbeid med de lokale foreningene.

Leir arrangeres fire ganger i året der deltakerne møtes. To av disse er bare åpne for de skadde veteranene, mens de to andre også er åpne for veteranenes familier og andre pårørende. Leirene varer vanligvis en helg og arrangeres på et idretts- eller friluftsanlegg.

– Det er viktig å inkludere hele familien. Mange pårørende synes det er vanskelig å forstå situa-

Rune til høyre, Ride4Rehab2018. Foto: BTM

sjonen og kan selv risikere å bli rammet av såkalt sekundær PTSD, sier Rune Oland Tanggaard, ansvarlig for DIF Soldat-prosjektet.

På 18 forskjellige steder i Danmark arrangeres såkalte "trygge soner". Der finnes det aktiviteter i mindre grupper og innenfor trygge rammer. De arrangeres i samarbeid med lokale idrettsforeninger og med utvalgte instruktører.

– Disse er bare åpne for skadde veteraner, og tar hensyn til deres situasjon og status, uten krav til aktivitet, det viktigste er deltakelse og positivt fellesskap.

I tillegg til felles aktiviteter, finnes det også muligheter for veteranene å engasjere seg i det sivile foreningslivet.

– Dette er måten å komme videre på; en inkludering i det danske foreningslivet. Vi utdanner suksessivt foreninger om hvordan de skal jobbe for å hjelpe til i satsingen.

NATURKOBLING

Rune Oland Tanggaard forklarer at aktiviteter knyttet til gruppeidrett er prioritert.

– Veteranene har vært utplassert i grupper og

jobber derfor best og blir mest motiverte når det handler om gruppeaktiviteter.

Individuelle aktiviteter forekommer, men er ikke veldig vanlige.

Hvilke idrettsaktiviteter er mest populære?

– Bueskyting, sykkel, løping og alle slags vannsporter som for eksempel kanopadling og roing. Å trene i naturen er det som blir verdsatt mest av deltakerne.

70 prosent av deltakerne har deltatt jevnlig i aktivitetene som tilbys.

Aktivitetene er normalt én eller to ganger i uken.

Rullestolrugby med Folketingspolitikere på Folkemøtet. Foto: DIF Soldaterprosjekt.

Hvordan skal man vurdere denne type innsats sammenlignet med annen støtte som psykologsamtaler, mental trening og meditasjonsøvelser som Mindfulness?

– Det beste er om det er et samarbeid mellom de forskjellige aktivitetene. Vi har hatt besøk av psykologer i flere leirer nettopp for å bygge relasjoner og for å avdramatisere psykologens rolle samt tydeliggjøre en psykologs betydning for at en PTSD-rammet person skal komme videre i livet, forklarer Rune Oland Tanggaard.

NYTT SYN PÅ LIVET

En evaluering av prosjektet viser at nesten halvparten av deltakerne sier at de ikke lenger tenker at "livet er ikke verdt å leve!" samt at de også ser lysere på fremtiden siden de startet i Soldiers Project.

– Det er veldig bra hvis vi klarer å fjerne dette livssynet. Man skal være klar over at det kan være en lang vei å gå for å hjelpe og avlaste problemene hos en PTSD-rammet veteran. Hvis vi kan hjelpe fem prosent til ikke å begå eller å ikke ville begå selvmord, er det en stor suksess.

Rune Oland Tanggaard tror at vi vil se flere og flere positive effekter med tiden alt ettersom deltakerne fortsetter i prosjektet.

– Mange opplever en såpass sterk lidelse av PTSD eller en så alvorlig depresjon at veien mot en stabil tilværelse tar lang tid.

Ni av ti veteraner oppgir at de anbefaler prosjektet til andre veteraner i samme situasjon, og forteller om sine egne gode erfaringer og ikke minst det faktum at de gjennom prosjektet har fått nye venner og at de har fått kontakt med en idrettsforening. Rundt 30 prosent av deltakerne

RUNE WENNEBERG:

Rune Wenneberg, sersjantmajor i den norske hæren, har lang erfaring med utenlandsoppdrag og har veldig god innsikt i PTSD-problemene blant veteraner.

Han ser det danske initiativet som veldig interessant.

– Det overrasker meg ikke at innsatsen har blitt mottatt positivt av veteranene. Nettopp fysisk aktivitet og gruppeaktiviteter er en metode som mange PTSD-rammede veteraner setter pris på i deres kamp for å skape en akseptabel eksistens etter livet som soldat i krevende utenlandstjeneste, sier Rune Wenneberg.

Mange PTSD-rammede veteraner er klar over at fysisk aktivitet kan være bra for deres velvære.

– Men til tross for denne kunnskapen, er det veldig vanskelig for mange å trene alene. De vil trene i grupper, føle samvær på samme måte som da de ble utstasjonert, noe som også gir en positiv kobling til utenlandsoppdragene deres.

Rune Wenneberg hadde gjerne sett at Norge tar etter det danske initiativet og etablerer en lignende form for samarbeid med for eksempel et idrettsforbund med mål om å hjelpe og støtte de norske PTSD-rammede veteranene.

– Forsvarsledelsen eller veteranene selv er de som bør komme med et slikt initiativ om et samarbeid på lik linje med de i Danmark, avslutter Rune Wenneberg.

sier at de har valgt å melde seg på en forenings-idrett.

Ledelsen bak prosjektet har nå søkt om at satsingen skal bli permanent og fullt finansiert av det danske forsvarsdepartementet. Den nåværende satsingen gjennomføres med bidrag fra forskjellige organisasjoner. Den totale kostnaden for prosjektet ligger på 3,5-4 millioner danske kroner per år.

Lenke til nettside: www.difsoldaterprosjekt.dk

Lenke til rapport PTSD: <https://www.ft.dk/samling/20161/almdel/beu/bilag/175/1740460.pdf>

Last ned Offisersbladet-appen – få en annerledes leseopplevelse!

Den nye App'en heter Offisersbladet+,
og skal fungere på iPad, Androide
lese Brett og alle typer mobiltelefoner

Last ned utgavene
og du har ditt eget
Offisersbladet-bibliotek.

Fremragende bildekvalitet
på lese Brett-utgaven, og
tekstspalter du selv drar
opp med fingeren.

Offisersbladets app!

- Giv akt!
- Leserinnlegg
- Internasjonale nyheter
- Filmanmeldelse

**«COLD RESPONSE»
KANSELLERT
AV KORONA-PANDEMIEN**

- Våre F-35 på Iceland Air Policing • Danske veteraner og behandling av PTSS
- Historie fra FN-tjeneste i Kongo • Marinens første jagerbomber - 80 år

Bell 412 - Norwegian Air Forces NO AIRFRAME LIFE LIMIT

Bell 412 3 different Concept Upgrade Solutions

- Low
- Medium
- High

Advantages with the Bell upgrading program

- Not required investment in pilot training
- Not required investment in new technician training
- Not required investment in new logistic chain
- Will reduce cost and risks
- Will give better operational preparedness

Bell 525

Next Generation “workhorse” Bell 525 for the:

- Norwegian Armed Forces
- Norwegian Coast Guard

Mission:

- TRANSPORT - Norwegian Armed Forces
- SOF - Norwegian Special Command
- SEARCH & RESCUE - Norwegian Coast Guard

Ready on Line

- Norwegian Partners
- Norwegian Logistic Chain
- Full De Ice
- Long Range - different mission options

Robin Wendling
Regional Sales Manager
Western Europe & North Sea
+33 642 158 277
rwendling@bellflight.com

Ole Petter Bakken
CEO and President
+47 468 11 828
opb@nadg.no

Et relevant Forsvar for framtiden – gode vilkår er avgjørende

Overskriften på forrige leder i dette bladet var "Det er alvorlige tider". Den var rettet mot hvor viktig det er å styrke Forsvaret i arbeidet med den kommende langtidsplanen og hvor viktig det er å få til en god implementering av OMT. I den siste tiden har helt andre alvorlige forhold preget vårt samfunn og Forsvaret. Det har vist et samhold, en evne til å stå på og en evne til å hjelpe på tvers av ulike sektorer og bransjer. Det skal vi være stolte av. Det har vist et Forsvar som mobiliserer og evner å løse sitt eget oppdrag og samtidig gi god og relevant støtte til resten av samfunnet. Det viser at Forsvaret som beredskapsorganisasjon fungerer og har mennesker som forstår sin rolle.

For BFO som organisasjon har det også medført store endringer på hvordan vi jobber. I sekretariatet har vi jobbet mest hjemme på andre plattformer enn vanlig. Dette har fungert godt. Det viktigste er at vi har kunnet gi god støtte til våre tillitsvalgte og medlemmer. Det ble raskt etablert en egen infoside på bfo.no. Vi har delt informasjon med våre tillitsvalgte og det har vært god kontakt mellom de ulike nivåene. Det er godt å se et BFO som også fungerer i en slik situasjon. Særlig alle de tillitsvalgte som støtter, viser fleksibilitet og tar ansvar har vært avgjørende. I denne situasjonen har vi også vært opptatt av å gi gode svar, følge opp saker fra medlemmene og gi støtte.

Vi holder også tak i relevante saker, en av disse er langtidsplanen som er varslet i begynnelsen av april.

Det er liten tvil om at forventningene til planen som kommer denne våren er store. Det er skapt forventninger gjennom mandatet til det fagmilitære rådet og rådet selv. Det er helt klart at den sikkerhetspolitiske situasjonen er forverret og mer krevende. Og det er liten tvil om Forsvarets avdelinger er for tynt bemannet. Alt dette er godt og tydelig beskrevet i Forsvarsjefens råd og det er klart framført av BFO over lang tid.

Derfor blir det helt avgjørende at det legges fram en langtidsplan som bygger oppunder et styrket Forsvar. Jeg vil gå så langt som å si at dersom det ikke er positive signaler på personellområdet så vil planen feile. Det er behov for å styrke daglig bemanning med faste ansatte, det er behov for å styrke utdanningen og det er behov for betydelige bedringer på incentiver som bidrar til å beholde de som allerede har valgt en militær karriere.

BFO som organisasjon er særlig opptatt av hvordan sikre både kompetanse og bemanning i framtiden. Et konkret eksempel som vi i snart ett år har kjempet for å få på plass er pensjonsopptjening på variable tillegg i tråd med ny pensjonsordning i staten. Etter en konstruktiv prosess med Forsvaret fram til midten av november i fjor har dette stoppet helt opp. Det er skuffende og krevende all den tid framtidig pensjon er beheftet med stor usikkerhet, og vi som parter i Forsvaret kunne bidratt til å ta denne usikkerheten noe ned. Da er det meget uheldig at det etter en runde med innsynsbegjæring fra BFO til FD, kommer fram at Forsvaret har begrenset styring på hvordan saken skal håndteres. Etter mitt syn er det liten tvil om at Forsvaret ikke har hatt den friheten til å diskutere dette tema med oss som parter, med bakgrunn i innblanding fra politisk hold. Det er et alvorlig angrep på den modellen som alle i trepartssamarbeidet støtter oppunder. Saken i seg selv vil kanskje finne en løsning, noe jeg tror på da Forsvaret ikke er tjent med å tilby en dårlig pensjonsløsning i framtiden. Det mest alvorlige er at tilliten til FD er kraftig svekket fra oss som parter. Her forventer jeg en snarlig opprydding slik at dialog, samhandling og forhandlinger i framtiden kan foregå etter en modell som fungerer som den skal for å gi det beste resultatet. Partene har et selvstendig ansvar etter de rammer som er satt og det politiske leddet er ikke en del av dette partsforholdet.

Det er også viktig å understreke betydningen av gode vilkår også i framtiden for Forsvarets ansatte. Ut fra de signalene vi ser av saken knyttet til pensjon er det liten tvil om at FD ikke har forstått den alvorlige situasjonen som er på personellsiden. Et fokus på først og fremst å begrense vilkårene er krevende å forstå, gitt de målsettingene som er skissert i det fagmilitære rådet om å beholde personell og rekruttere flere. Forsvarsjefen er tydelig på at alle personellkategorier må økes. Dette er noen av de problemstillingene Svendsen-utvalget tar opp i sin delrapport. Her peker dessverre utvalget i for stor grad på å trekke ned den militære profesjon og ikke bygge oppunder behovet for mer personell med en god militær plattform. Det er først og fremst her det trengs et løft for å bygge oppunder kravene om økt utholdenhet og reaksjonsevne. I tillegg er det også viktig å se på hvordan FD velger å gi begrensninger på hvordan en skal tiltrekke seg og ikke minst beholde personell. De siste årene med store personellreformer initiert fra politisk hold har ikke fungert etter hensikten og må snarest sees på.

Her ligger det en gylden mulighet til å rette opp dette i langtidsplanen som nå skal legges fram. Den holdningen som nå råder er ikke bærekraftig for å beholde personell over tid og må endres.

Følg retningslinjene fra myndighetene, og hold dere friske!

Jens Jahren
Leder BFO

En ny, uavklart og krevende situasjon

Som følge av Koronaviruset (Covid-19) står Forsvaret overfor en ny type utfordring, som krever at alle bidrar i den nasjonale dugnaden.

Jeg skriver dette ikke bare som tillitsvalgt, men også som spesialist, og ansatt i Forsvaret. Vi står over for en krevende tid, av noen beskrevet som den største nasjonale krisen siden 2. verdenskrig. Dette er større enn oss selv. For oss i uniform setter det store krav til vår motivasjon og innsats. Det er oss andre ser opp til når de normale samfunnsfunksjonene settes på prøve.

TREFFER ALLE

Koronaviruset treffer ikke bare den sivile befolkningen, men også oss som jobber i Forsvaret. Det betyr at vi vil bli utfordret på forholdet mellom familie, og vår plikt ovenfor samfunnet. Dette har Forsvarets ledelse stort fokus på, og forståelse for. Pandemien ser ut til å vare i tid, og det vil sette ytterligere press på alle i Forsvaret.

I mine 25 år i Kongens klær har jeg ikke vært ute for tilsvarende utfordringer før, men jeg vet at alle i Forsvaret leverer når de er forventet av dem. Dette har vi bevist gjentatte ganger, enten det er i forbindelse med ulykke eller i strid.

STOL PÅ DIN LEDER

Tiden fremover vil være preget av usikkerhet og motstridende informasjon. Min oppfordring er å stole på din nærmeste leder og Sjef. Det er hun eller han som har den beste informasjonen for din avdeling. Selv om vi alle hører informasjon i media, vil militære hensyn kanskje overprøve dette. Ulike lokale regler vil også skape utfordringer for ansatte og vernepliktige i Forsvaret.

Som ansatt vil du trolig oppleve motstridende informasjon, forskjellsbehandling, lojalitetsutfordringer og etiske dilemmaer, men du vil forhåpentligvis også oppleve godt lederskap, følelsen av styrket samhold og meningsfulle oppgaver - i en krevende tid.

Etter flere møter med Forsvarets ledelse er BFO trygg på at personellet har et høyt fokus selv om det er viktige samfunnsoppgaver som skal løses.

ALLE I FORSVARET BIDRAR

Det er lett å sette fokus på de militært ansatte i denne situasjonen, men det er flere vi skal tenke på. Menige mannskaper gjør en fantastisk jobb. Unge kvinner og menn som gjør sin plikt, og leverer en fantastisk jobb hver dag. Etter møte med Tillitsmannsordningen i Forsvaret kommer det frem at menige mannskaper er høyt motiverte. Det er betryggende å høre, for uten dem vil Forsvaret stoppe opp.

Vi skal heller ikke glemme alle de sivile som gjør en fantastisk jobb for Forsvaret hver eneste dag. En god historie omhandler en renholder i nord. Fritt fortalt: «en renholder blir spurt om hva hun holder på med av en høytstående offiser. Hun svarer, jeg produserer kampkraft». Hun har virkelig skjønt det. Uten alle de sivile som leverer tjenester til Forsvaret hver dag, hadde vi ikke vært operative.

Jeg vil oppmuntre alle til å gi en positiv tilbakemelding til soldater og sivile som bidrar til at vi kan løse våre oppdrag. Husk at de er truffet av krisen vel så hardt så de militære.

For meg som militær handler denne situasjonen vi er oppe i om «plakaten på veggen». Det forventes at vi skal bidra i denne samfunnsdugnaden og det skal vi også gjøre.

BFO HJELPER DEG

For å hjelpe deg som ansatt vil BFO og arbeidsgiver legge ut relevant informasjon på BFO og Forsvaret sine nettsider. Situasjonen endrer seg kontinuerlig, og BFO ber om forståelse for at det kan være noe forsinkelser i informasjonen. Vi er i løpende dialog med Forsvarets ledelse og hovedverneombudet i Forsvaret, og vil prøve å gi ut relevant informasjon så tidlig som mulig.

Partsamarbeidet i alle avdelinger fortsette som før, om kanskje i en annen form grunnet hjemmekontor og lignende. Alle som jobber i BFO vil bidra til å hjelpe de som trenger det i tiden som kommer. Vi er i en ekstraordinær situasjon, men arbeidslivets regler gjelder fremdeles og de skal vi etterleve. Det er fremdeles mange uavklarte spørsmål, men de vil håndteres i samarbeid arbeidsgiver underveis.

Ta vare på din familie, dine undergitte og dine kollegaer.

For Konge, Fedreland og Flaggets heder!

Hovedtillitsvalgt BFO Sjøforsvaret
Tor-Erik Eide

HOLD DEG OPPDATERT:

www.bfo.no/koronavirus
www.forsvaret.no/ansatt

KORONARELATERTE SPØRSMÅL KAN RETTES TIL:

Grethe Bergersen, 990 96 521,
grethe.bergersen@bfo.no

VED SPØRSMÅL OM FORSIKRING:

BFO Forsikring, 23100220 tast 1,
post@bfoforsikring.no

BFO-VAFLER I SYRIA!

BFO har sponset oss nordmenn i Syria med vaffeljern, og det er flittig i bruk. Frits Andersen (avbildet) og Torbjørn Mertens har siden våren 2019 stekt vafles og spredt glede blant de andre nasjonene i UNTSO med tilhold i Camp Faouar/Syria. Frits og Torbjørn reiste hjem i starten av februar og da overtok Dag W Rasmussen og undertegnede vaffeljernet og ansvaret for å fortsette å spre glede med vaffelkvelder. Vafleene serveres selvfølgelig med brunost. Det skal sies at utlendingene også bruker sirup, nutella og andre ting på vafleene...men stort sett er det brunost på toppen!! Det er en sveitsisk kollega som er avbildet spisende.

Kjetil Bertel Sletten

NY REKRUTTERINGS-ANSVARLIG I BFO!

BFO sekretariat har fått ny rekrutteringsansvarlig i John Anders Bakke! John Anders er 32 år og kommer fra Hans Majestet Kongens Garde, der han har vært nk tropp i 2. Gardekompani (jegertropp), troppssjef og troppssersjant ved Gardeskolen. Han gjorde sin førstegangstjeneste i HMKGs drilltropp 2007/08, gikk HVUB jeger i 2009 og var med på skimarsjen fra Værnes til GP, noe som sikkert økte hans store interesse for friluftsliv med sykling, fotturer i fjellet og turer på randonee-ski. Han er også tidligere orienteringsløper.

I tillegg har John Anders vært velferdsosoffer på Terningmoen. Han har utdanning i krisehåndtering fra Høgskolen i Innlandet, samt i organisasjon og ledelse fra samme høgskole. John Anders er født på Hamar og oppvokst på Løten, og bor i dag i Hamar kommune sammen med sine to sønner Kasper 4 år og Niklas 6 år.

Vi er glade for å ha fått John Anders på BFO-laget, og ønsker han lykke til med en viktig jobb i tiden fremover!

Einar Holst Clausen

GIS BORT!

Maleri med tema: Dreiers kompani ved Midtskogen. Kan avhentes i BFOs sekretariat i Karl Johansgate 12 J

**Kunnskap
er makt!**

MEDLEMSPLEIE I NORD

Denne uken har HTV- Luft i BFO møtt medlemmer ved Maritim Helikopter Ving ((MHV) Bardufoss og informert om ting i tiden. Godt oppmøte og engasjerte medlemmer. I tillegg ble 131 Luftving Sørreisa besøkt i samme ærend. Her ble vara HTV-hær, Tony Johansen, med på medlemsmøtet. Også her var det godt oppmøte og mye diskusjoner. Temaer var lokal lønn, pensjon, OMT med mer, i tillegg ble flere enkeltsaker diskutert. Bildet er av noen av de engasjerte medlemmene ved MHV.

Lars André Anthonsen
BFOs HTV Luft

BFO KJØRTE MIDDAGS-BRIEF PÅ SJØKRIGSSKOLEN

Tirsdag 25. februar gjennomførte BFO en middags-brief i Fenriks-messen på SKSK. Ca 40 fremmøtte fikk pizza og brus mens de fikk faglig påfyll om BFO, våre forsikringer og ting i tiden. Hverdagen er som normalt hektisk, men over 20 kadetter ofret over 2 timer for å få med seg så mye som mulig.

Per Ivar Haugen
BFO Frikjøpt

BFO PÅ YS-S TARIFFKONFERANSE

BFO stiller med delegasjon på YS-S tariffkonferanse, som startet den 10. mars.

YS-S forbereder årets hovedoppgjør. På bildet legger BFOs kompetanse-utvikler Jon Vestli frem anbefalingen fra en av arbeidsgruppene som har sett på videreutvikling av Hovedtariffavtalen (HTA).

Rune Rudberg
Nestleder BFO

OMSTILLINGS- OG TARIFFBREV 2/2020

Forsvaret preges i disse dager av Korona situasjonen og det er forståelse for på begge sider av bordet at vi utsetter de fleste saker. Vi tar de mest nødvendige og leter etter nye måter å samarbeide på. Faktum i dag er at veldig mange saker er satt på vent, forsvarsstaben og lederne av organisasjonene, inklusive Forsvarets hovedverneombud har møter hver torsdag. BFO finner grunn til å fremsnakke DIFene som har tatt ansvar og finner hensiktsmessige løsninger på komplekse og krevende problemstillinger, som en konsekvens av koronasituasjonen.

AV FORHANDLINGSUTVALGET I BFO

KORONAVIRUS

BFO mottar mange saker i forhold til den pågående virussituasjonen som knytter seg til kompensasjon og vilkår. BFO er i tett dialog med Forsvarets ledelse og BFO jobber nå for å få etablert en sentral avtale eller retningslinjer som regulerer flest mulig av de ulike problemstillingene. Flere av DIFene har etablert midlertidige avtaler og bestemmelser som regulerer noen av disse problemstillingene. BFO har etablert en egen sak på www.bfo.no.

Følg med for oppdatert informasjon der. Her vil det komme jevnlig oppdateringer.

STATUS I SJØFORSVARET, SETT FRA HTV TOR-ERIK EIDE

Offisersbladet tok kontakt med HTV Sjø Tor-Erik Eide og spurte om en kort situasjonsrapport på status i Sjøforsvaret etter at Koronaviruset kom til Norge. Tor-Erik tok oppfordringen over telefon og sa:

I disse dager er det naturligvis Korona som får mest oppmerksomhet. Så å si all møtevirksomhet er kansellert, men vi opprettholder parts-samarbeidet så godt vi kan. Vi ser på alternative løsninger for å kommunisere nå når mange har hjemmekontor. FO365 ruller ut ny funksjonalitet som bla SKYPE i disse dager slik at vi kan kommunisere på andre måter enn å møte fysisk. Utfordringen med det er selvsagt at vi ikke kan behandle graderte saker. Dette må fremdeles behandles på FISBasis.

Sjøforsvaret var tidlig ute med informasjon både til ansatte og tillitsvalgte, og benytter nå sivile medium for å informere de ansatte. I denne forbindelse er det viktig at alle har oppdatert kontakt informasjon på FISBasis, da alarmsentralen benytter denne informasjonen til å sende viktig informasjon til den enkelte. Siden det ser ut som situasjonen vil vedvare over tid har Sjøforsvaret iverksatt rulleringsløsninger i flere avdelinger. Dette reduserer risiko for at flere skal bli smittet samtidig, men gjør også at saksbehandlingskapasiteten blir redusert.

Samtidig som vi er i denne situasjonen skal vi opprettholde et operativt Sjøforsvar som skal ivareta primærfunksjonene. Restriksjoner i reiser, og fare for smitte gir en rekke praktiske problemer, men vi forsøker å løse dem på best mulig måte. Noen vil kanskje oppleve tiltak som setter begrensninger i den enkeltes rettigheter og muligheter. Sjøforsvaret er en del av den nasjonale beredskapen som skal fungere også under Korona pandemien. Det betyr at vi deltar i den nasjonale dugnaden, vi skal finne fornuftige løsninger men noen restriksjoner vil det bli. Jeg oppfatter at dette er noe alle bidrar til, og det er svært lite «støy» fra de ansatte.

CYBERDOMENE FØRER TIL STORE ENDRINGER I FORSVARET

DIF-sjef Cyberforsvaret General Inge Kampenes hadde med seg en direktør fra FMA, HR-sjefen i Cyfor og en representant fra Forsvarsstaben, da partene ble informert om utviklingen innenfor digitaliseringen av Forsvaret, herunder de utfordringer man ser mht at Cyberdomene har blitt en egen krigføringssarena.

Digitaliseringen av Forsvaret og situasjonen rundt oss krever at vi tenker nytt. Vi ser bare toppen av isfjellet, selv om E-tjenesten og PST har god oversikt. Det er i dag ingen grenser mellom det militære og det sivile samfunn. Utviklingen går så fort og vi kan fort komme bakpå om vi ikke reagerer med adekvate tiltak.

Forsvarsjefens plan gir en lavere satsning på Cyberforsvaret både når det gjelder penger og personell. Svaret på dette faktum er et strategisk samarbeid med industrien. Utfordringene krever store og raske endringer om vi skal kunne møte utfordringene. I korthet må vi:

- Endre innkjøpsprosessene
- Vi må hente inn personell med IKT-kompetanse, samtidig som vi skal nyttiggjøre oss den kompetansen vi allerede har
- Vi må styrke Cybersikkerheten, her er det snakk om en tredobling av aktiviteten, som også inkluderer grønn tjeneste

Strategisk samarbeid skjer i samsvar med Stortingets føringer. Vi utnytter totalforsvarets ressurser og vi må erkjenne den kompetansen som finnes i privat sektor. Samarbeidet må gi bedre logistikkledelse, sikre tids-riktige, fremtidsrettede og kostnadseffektive tjenester. Det strategiske samarbeidet blir en driver for moderniseringen som vil frigjøre ressurser til prioriterte områder. Generalen påpeker at dette ikke er et prosjekt som har fokus på nedbemanning, snarere tvert om i det man må hente inn ny kompetanse og samtidig beholde den man har.

Forsvaret, herunder Cyberforsvaret FMA har iverksatt mange tiltak som skal møte framtidens behov i et digitalisert samfunn, herunder sikkerhet, nye måter å jobbe på, kommunikasjon og hvordan hente ut digital effekt.

Militær anvendelse av skytjenester er utgangspunktet for å lykkes med transformasjonen av IKT-virksomheten.

Cyber og FMA har involvert de tillitsvalgte på en forbilledlig måte gjennom tillitsvalgte som deltar på heltid i prosjektet og sjef Cyber og sjef direktør FMA IKT-kapasiteter har inngått en samarbeidsavtale som skal sikre effektiv lokal gjennomføring.

De ansatte er forberedt på store og raske omstillinger. I prinsippet er alle IKT-relaterte stillinger berørt. I grovt regner man med ca 30 % gevinst gjennom omlegging av IKT-tjenesten ifh til framtidens behov.

Orienteringen var konkret, ærlig og pekte på utfordringer man så. Organisasjonene var samstemte mht tilbakemeldingen, dette er veien å gå. Vi er innstilt på å bidra til beste for Forsvaret, samfunnet og den enkelte og for å sikre en hensiktsmessig og rask gjennomføring, etterlyste BFO en sentral omstillingsavtale som skulle bidra til hensiktsmessige og raske beslutninger, da det her er snakk om et prosjekt som dekker flere etater i Forsvarssektoren.

Forsvarsstaben var kjapt ute og bekreftet at en slik avtale ville bli inngått i nær framtid. Dette kan etter BFOs mening fort bli et eksempel på en vellykket omstilling som faktisk evner å dokumentere gevinst og gi målbar økt operativ effekt.

INFORMASJON OM GEVINSTREALISERINGS-PROSJEKTER

Forsvarsstaben plan v/Kommandørkaptein Anders Stenberg ga oss en kort orientering om status K10+ prosjektene i FLO. Kort sagt sa han:

- De 307 millionene, som FLO skulle hente inn på , er nå økt til 319 mill kr. FLO er ikke i mål, som følge av intern omorganisering i FLO. (Proessen startet i 2017 og skal være fullført innen 2020 – BFOs merknad).
- FLO skulle spare inn kr 87 millioner på lager og forsyningsiden – mye skal tas på Hovemoen leir). Her er man fortsatt ikke i mål (skulle vært ferdig i 2018, men saken ble åpnet på ny i 2019 – BFOs merknad)
- Prosessen Personlig bekledning og utrustning er foreløpig eid av Forsvaret, men vi fikk et bestemt inntrykk at her er det endringer på gang.

Det er bare å erkjenne at FLO ikke leverer på effektmålene. BFO har etterlyst status i godt over ett år. Når det gjelder vedlikehold, skulle partene allerede ha inngått en ny avtale mht hvordan behandle denne prosessen, men noen stikker hodet i sanden og håper både støy og innsparingskrav forsvinner – utfordringer er at Forsvarssjefen allerede har brukt disse pengene et annet sted, men ok – de har 9 mnd igjen.

INFORMASJON OM FFI-RAPPORT GEVINSTPOTENSIALE

Stenberg gikk også gjennom en rapport fra Forsvarets Forskningsinstitutt fra desember 2019. Rapporten er et innspill til langtidsplanen som skal legges frem før påske. FFI har skissert et gevinstpotensiale fra 1.6 mrd (minimum) til 3 mrd kroner (maksimum). FFI har definert 8 konkrete områder, hvorav personell og kompetanse er ett av disse. Her fremgår det at ny militær ordning vil gi en betydelig innsparing. Ja, hva var de vi sa? BFO ser ingen grunn til å omtale deler av rapporten, da denne er hensyntatt i LTPen som vi får om en 2-3 uker. Blir mye fra LTPen i neste utgave.

FSJS RÅD

Til tross for unntakstilstand knyttet til Koronaviruset, med blant annet begrensninger i reise- og møteaktivitet, gjennomføres Forsvarssjefens tilsettings- og disponeringsråd (FSJs råd) tilnærmet som normalt.

I forbindelse med søknadsrunde 3/20 gjennomføres FSJs råd i uke 13 som planlagt, men med ett råd og ikke to som planlagt. Dette rådet etableres med de lokale representantene, slik at reiseutfordringer begrenses. Dette skaper ingen utfordringer for BFO, da vi har lokal rådsrepresentant. Å gå fra to råd til ett råd påvirker selvfølgelig kapasiteten, men FPVS håper at man gjennom fleksibel tilnærming kan få behandlet de fleste stillingene på runden.

Også i forhold til tilsetting til T-35 gjennomføres FSJs råd som planlagt, men også denne prosessen er påvirket av de tiltakene som er innført som følge av Korona. Her blir det en blanding av tradisjonell rådsbehandling og behandling pr mail. I den unntakstilstanden samfunnet er i nå, er BFO villig til å finne fleksible løsninger for rådsbehandling, men vil fortsatt jobbe for at kvaliteten i dette viktige arbeidet er så god som mulig.

Statlig omstillingsavtale

Det er besluttet at Statens havarikommisjon for Forsvaret (SHF) skal overføres til Statens havarikommisjon for transport (SHT) med ikrafttredelse 1. juli 2020. SHF har i dag fire stillingshjemler hvorav tre er besatt av militært ansatte. Statens havarikommisjon for transport er lokalisert på Lillestrøm. På ikrafttredelsestidspunktet skifter Statens havarikommisjon for transport navn til Statens havarikommisjon.

Det er etablert en omstillingsavtale mellom KMD og Hovedsammenslutningene i staten. Som medlem og vara fra YS Stat er oppnevnt Ragnar Dahl (BFO) og Tor Erik Eide (BFO). Omstillingen skal gjøres gjeldende fra 1.juli 2020. BFO er i dialog med dagens medlemmer i Forsvarets Havarikommisjon.

NARKOTIKAGRUPPE NORD OG SØR «STRIPPES»

Sjef FPVS gjør vesentlige endringer i Narko Sør- og Narko Nord. Bak-

grunnen er at Forsvaret er redd det skal bli en ny type «NAV-skandale», da Forsvaret i en årrekke har brukt Narkotikagruppe Nord- og Sør ifm innrykk og kontroller ved innrykk og ved våre militære avdelinger. Saken gjelder urinprøvetesting av personell mistenkt for misbruk av doping og eller narkotika. Det er Forsvarets reaksjonsform ved positiv testing, som sannsynligvis i strid med Forsvarslovens § 10.

En konsekvens av dette er at FPVS gikk i dialog med politidirektoratet og på bakgrunn av dette har Politidirektoratet tilbakekalt den begrensede politimyndigheten som var gitt til Narkotikagruppe Nord og Sør. Som en ytterligere konsekvens har Politidirektoratet tilbakekalt 2 polititjenestemenn som har hatt fast stasjonering i Forsvarets narkotikagruppe i en veiledningsrolle pga suspensjon av den begrensede politimyndigheten. Flere leger ved FSAN har fremmet en bekymringsmelding, da Forsvarets evne til kontroll og oppfølging er blitt svært begrenset.

BFO er sterkt kritisk til at slike endringer skjer uten involvering og så vidt vi vet er ikke saken behandlet i Forsvarets rusmiddelutvalg, ei heller i FHAMU og en konsekvens er at BFO fremmer saken inn for behandling i FHAMU.

BUDSJETTPROSESSEN I FORSVARET

De sentrale organisasjonene fikk en kort info om status i budsjettarbeidet. Nå har DIFene i hovedsak gjort seg ferdig. Våre HTVer skal ha vært inkludert og skal sitte med et godt inntrykk av DIF-sjefens vyer og tanker om virksomheten for 2021. Gjør de ikke det, har prosessen iht HA/TA og FSJens plan allerede feilet. BFO vil etterlyse referatene fra møtene avholdt på nivå 2 fra våre HTVer, som grunnlag for BFOs sentrale innspill.

Partene får FSJens budsjettgrunnlag 22/4 og vi har frist til søndag 24/4 med å fremme våre innspill. Våre innspill skal følge FSJens budsjettforslag til Forsvarsdepartementet.

OMSTILLINGSAVTALE FORSVARET OG FMA

Forsvarsdepartementet og de sentrale organisasjonene i Forsvaret har inngått, eller mer korrekt forlenget omstillingsavtalen som gikk ut ved nyttår. Det vil fortsatt være behov for et samarbeid på tvers av etatene i Forsvarssektoren, hovedsakelig pga kampplyprosjektet (F-35). Avtalen gjøres gjeldende fra slutten av mars og for 3 år.

REFORHANDLING AV TILPASNINGSAVTALEN

BFO sa opp tilpasningsavtalen for Forsvaret sist høst, hovedsakelig fordi vi forventet en ny hovedavtale i staten, men også fordi det uavhengig av avtalen hadde skjedd så mye i Forsvaret at det var behov for å evaluere dagens avtale – hvorfor får ikke organisasjonene informasjon, hva har skjedd siden FST har utfordring mht å informere oss.

Forsvarsstaben ønsket å prolongere avtalen ut 2020 og heller ta dette når ny avtale kommer. BFO sa at det viktigste ikke er forhandlingene, men å finne ut hvilket ansvar Forsvarsstaben og FPVS m.fl. har mht informasjon, inkludering og formelle prosesser iht HA/TA og AML. Tatt utgangspunkt i den informasjonen vi får og den medvirkningen som faktisk skjer, skjer det lite i Forsvaret og vi vet at dette ikke er status pt.

Partene er enige om å starte arbeidet med et heldagsmøte og ta det litt derfra. Nå blir nok dette møte utsatt i tid pga Koronasituasjonen og det er ok. Arbeidsmøte(ne) kan føre til at vi lager egne retningslinjer, lager ny sentral I/S-avtale eller gjør faktiske endringer i TA.

De andre organisasjonene med NOF i spissen støttet vår fremstilling og partene ble enige om å starte med et dagsmøte, hvor vi tar for oss alle utfordringene vi ser og finner løsninger.

REFORHANDLING AV ATF

Partene har gjennomført om lag 10 arbeidsmøter i perioden frem til mars 2020.

Forhandlingene skulle etter planen starte i midten av mars, men er som veldig mange andre saker satt på vent, som følge av den pågående

situasjonen. Partene er i jevnlig dialog i forhold til å avklare når forhandlingene kan fortsette.

LOKAL LØNN 2019

Det lokale lønnsoppgjøret i Forsvaret for 2019 er fortsatt ikke sluttført. Partene har jobbet med oppgjøret siden august 2019, og det er fortsatt en veldig krevende prosess. Hovedtema i forhandlingene er fortsatt variable pensjonsgivende tillegg. BFO med øvrige parter har hatt en god forhandlingsprosess med Forsvaret som forhandlingsmotpart, og partene har også vært nær å finne en forhandlingsløsning.

I den senere tid har BFO fått bekreftet at det er Forsvarsdepartementet (FD) som på en meget utidig og uheldig måte, har blandet seg inn i de pågående forhandlingene mellom partene i Forsvaret. Innblandingen bekreftes gjennom flere skriv som er sendt fra FD til Forsvaret. Prosessen blir ytterligere forsinket som følge av denne innblanding.

Selv om det tilsynelatende ikke ser ut som det er fremdrift i forhandlingene jobbes det aktivt på mange ulike arenaer for å finne en løsning som kan bidra til at oppgjøret for 2019 kan ferdigstilles.

FAKTA LOKAL LØNN 2019. HVA HAR SKJEDD OG HVA HAR BFO GJORT?

Mai 2019

Partene i Staten fastslår gjennom forhandlingene i mellom-oppgjøret 2019 at det tilligger den enkelte etat fullmakt til å fremforhandle avtaler om pensjonsgivende tillegg.

Aug – des 2019

Arbeidstakerorganisasjonene og Forsvarsstaben i Forsvaret startet forhandlingene i august 2019.

Partene gjennomfører forhandlingsmøter frem til desember 2019.

Hovedtema i forhandlingene er pensjonsgivende variable tillegg. For at våre medlemmer, på lik linje med øvrige statsansatte, skal ha en pensjon å leve av i fremtiden må våre faste og forutsigbare tillegg for unntaksaktivitet inkluderes i pensjonsgrunnlaget.

BFO involverer YS Stat og partene i Staten for øvrig og ber om tilrådinger og utfyllende fakta i forhold til den aktuelle saken. Partene i Staten bekrefter BFOs syn.

Jan – mars 2020

Stillstand i de formelle forhandlingene mellom partene.

Uformelle møter og samtaler med Forsvaret for å forsøke å finne en løsning som kan bidra til å fortsette forhandlingene.

BFO ber om innsyn i det vi erfarer er skriv fra Forsvarsdepartementet som påvirker lønnsoppgjøret i Forsvaret. Forsvarsdepartementet avslår å gi BFO innsyn i de aktuelle dokumentene.

BFO påklager avgjørelsen til Sivilombudsmannen som raskt tar tak i saken og ber Forsvarsdepartementet om oversendelse av aktuelle dokumenter.

BFO tilskriver Forsvarssjefen om hans syn på Forsvarsdepartementets innblanding i lønnsoppgjøret i Forsvaret. Skrevet er per 20. mars 2020 fortsatt ubesvart.

I skriv av 19. mars 2020 har Forsvarsdepartementet gjennomført en fornyet vurdering av begjæringen om innsyn og velger allikevel å gi BFO innsyn i det aktuelle dokumentet.

Skrivet fra Forsvarsdepartementet til Forsvaret bekrefter BFOs mistanker om en meget utidig og uheldig innblanding i lønnsoppgjøret i Forsvaret.

I skriv av 20. mars 2020, fra BFO til FD, ber vi om innsyn i ytterligere relevante dokumenter sendt fra Forsvarsdepartementet til Forsvaret. Foreløpig ubesvart.

HOVEDOPPGJØRET I STATEN 2020

Som følge av den pågående situasjonen med virusspredning har partene i Staten utsatt hovedoppgjøret til høsten. Partene er med bakgrunn i dette enige om en videreføring av dagens Hovedtariffavtale til, i første omgang, 15 sept. 2020. Som følge av utsettelsen er det per i dag mange uavklarte spørsmål knyttet til den praktiske gjennomføringen av oppgjøret for 2020.

Forhandlingsutvalget ønsker alle en riktig fin påske. Følg rådene fra helsedirektoratet og hold deg oppdatert med info fra bfo.no.

NOEN AV VÅRE KUNDER INNENFOR OMRÅDET:

NORNE
SECURITIES

INDUSTRI
ENERGI

Springbrettet

NCC

its learning

Bostek

GUNNEBO
Industries

SHARE cat

beredt
Vi bidrar til at andre lykkes

TILBORDS

DALE
NORWAY

LHL
Landsforeningen for
hjerter- og lungesyke

Tekna

TINE

CGG
EIDESVIK

SG
RAILING

BEFALETS
FELLESORGANISASJON

MEDLEM AV

SMB Norge

BERGEN
NÆRINGSRÅD

Vest

STYREAKADEMIET
HORDALAND

ASTREA TILBYR:

Astrea hjelper BFO medlemmer som vil gjøre et karriereskift for å bidra til at disse skal kunne fortsette sine yrkeskarrierer også etter endt tjeneste i forsvaret.

En av 200 fornøyde kunder sier om oss:

Etter endt tjeneste i forsvaret er det veldig utfordrende å finne en passende sivil stilling. Jeg forsøkte på egen hånd å søke noen jobber uten å lykkes. Ble anbefalt av en kollega fra forsvaret om å ta kontakt med Astrea AS for å få bistand til å finne en egnet sivil stilling. Jeg tok kontakt og fikk den hjelpen jeg trengte. Etter kort tid var jeg på plass i spennende sivil jobb som passet svært godt for min kompetanse. Jeg trives godt i ny rolle og føler jeg får brukt min kompetanse fra forsvaret på beste måte. Jeg ville ikke greid å finne en like spennende stilling uten råd og støtte underveis i prosessen. Vil derfor anbefale alle som avslutter sin tjeneste i forsvaret om å ta kontakt med Astrea AS.

Pensjonert offiser – 57 år

Arne Falbach
+47 958 08 788
af@astrea.no

ASTREA

lederrekruttering & rådgivning

Bryggen 9 | 5003 Bergen | www.astrea.no
Følg oss på Facebook.com/AstreaRekruttering

BFO PÅ «COLD RESPONSE»

Vi ble kjempegodt mottatt på KNM Hinnøys helgen før koronarestriksjonene. Vi fikk omvisning om bord, og jeg som tekniker fikk også en tur ned i maskinen. Det ble blant annet buksering med kystkorvett, og vi fikk være med på en kort seilas for å bunkre, og ble senere satt i land med lettboat. Vi rakk å få gitt litt medlemsinfo om pensjon og lokal lønn i løpet av besøket. All ros til det dyktige personellet om bord! Det var for øvrig kun én som ikke var BFO-medlem. Vi besøkte også Panserbataljonen og fikk overvære bytte av drivhjuls-krans på CV90 i felt, i tillegg til et besøk ved BTV der artilleristene hadde K9/K10-kurs (vårt nye artilleri). Instruktørene kom fra Korea.

Tony Johansen
BFO ATV Brigade Nord

KONTAKTINFO BFO

FUNKSJON	NAVN	OMRÅDE	MOBIL	KONTOR	E-POST
Leder	Jens B Jahren		930 05 202		jens.jahren@bfo.no
Nestleder	Rune Rudberg		934 20 377		rune.rudberg@bfo.no
Sekretariatsleder	Even Mølmsaug		990 94 678		even.molmsaug@bfo.no
Forhandlingsleder	Tom Skyrud	Medbest	473 87 648		tom.skyrud@bfo.no
Forhandlingsleder	Ragnar Dahl	Medbest	934 98 520		ragnar.dahl@bfo.no
Forhandlingsleder	Grethe Bergersen	Tariff	990 96 521		grethe.bergersen@bfo.no
Forhandlingsleder	Lars Omberg	Tariff	920 91 238		lars.omberg@bfo.no
Kompetanseutvikler	Jon Vestli	BFO-skolen	953 65 907		jon.vestli@bfo.no
IT Drift- og arkiv ansvarlig	Kyrre Felde		970 99 880		kyrre.felde@bfo.no
Konsulent medlemsreg./forsikr.	Mona Eriksen Rudberg		924 28 698		mona.rudberg@bfo.no
Økonomileder	Mona Skansen Audne		957 50 165		mona.audne@bfo.no
Leder kommunikasjonsavd.	Viggo Holm		400 36 653		viggo.holm@bfo.no
Rekrutteringsansvarlig	John Anders Bakke		450 10 814		john.bakke@bfo.no
Markedsansvarlig	Dorte Storihle Ødegård		984 88 211		dorte.odegard@bfo.no
Kommunikasjonsrådgiver	Mariell Halstensen		938 04 855		mariell.halstensen@bfo.no
Redaktør Offisersbladet	Einar Holst Clausen	Offisersbladet	928 14 251		offisersbladet@bfo.no
	Sentralbord siv		23 10 02 20	23 10 02 20	
	Sentralbord mil		0510 5694	0510 5694	
	Telefaks siv		23 10 02 25	23 10 02 25	
	Telefaks mil		0510 5655	0510 5655	

FRIKJØPTE TILLITSVALGTE

TELEFONER

OMRÅDE	NAVN	MIL	SIV	MOB	FAKS	E-POST
Nord-Norge	Tore K. Halvorsen			489 43 315		tore.halvorsen@bfo.no
Midt-Norge	Hans Petter Myrseth	0565-7394	75 53 73 94	909 98 298	75 53 73 95	hans.myrseth@bfo.no
Sør-Norge	Per Ivar Haugen			934 59 898		per.haugen@bfo.no
Vest	John L Strømseng	0540-3486	55 50 34 86	926 24 550	55 50 34 87	john.stromseng@bfo.no
Indre Østland	Håvard Støle	0502-2077	64 40 20 77	974 11 301		havard.stole@bfo.no
Viken	Tor Gunnar Framnes			930 53 744		tor.framnes@bfo.no
	Lars Erik Jamtli			922 27 058		lars.jamtli@bfo.no
Utland	Tor Gunnar Framnes			930 53 744		tor.framnes@bfo.no
HTV Luft	Lars Anthonsen			909 99 595		lars.anthonsen@bfo.no
HTV Luft, vara	Johnny Knutsen			481 67 476		johnny.knutsen@bfo.no
HTV Hær	Rune Isvik			400 29 792		htv-haer@bfo.no
HTV Sjø	Tor Erik Eide			922 10 930		htv-sjo@bfo.no
HTV Heimevernet	Håvard Støle	0502-2077	64 40 20 77	974 11 301		havard.stole@bfo.no
ATV Brigade Nord	Tony Johansen			917 90 592		tony.johansen@bfo.no

TA VARE PÅ HVERANDRE I EN KREVENDE TID

Illustrasjonsbilde, forsvaret.no

Starten av 2020 har vist seg å være en større utfordring enn forventet og det kan se ut til at det vil vedvare en tid fremover ifølge FHI og WHO. Tiltakene som er igangsatt i Staten er for vårt eget beste og må tas på alvor. Vi må alle forstå at krisen vi befinner oss i nå er ukjent så dette er ikke tidspunktet for å være egoistiske. Gjør som Statsministeren oppfordrer: Spill spill, lat som dere er på hytten, men hold dere hjemme. Det er nå vi viser at vi er sterke sammen, men også som enkeltmenn/kvinner. BFO må tre fram å forsvare sine medlemmer, slik de forsvarer oss. En slik situasjon vi er i nå, viser en nasjons karakter og folks faktiske egenskaper kommer fram. Vi befinner oss faktisk i en periode så krevende at den blir beskrevet som den største krisen nasjonalt siden andre verdenskrig.

Som Lokalforeningsleder og Tillitsvalgt er det spesielt viktig at jeg er tilgjengelig for alle medlemmer, kanskje mer enn opprinnelig nå. Det er ikke mange saker som ligger i loopen. Så jeg fokuserer på å være støtteledd for medlemmer, både bare for å kunne ta en prat men også opp mot AML og andre arbeidsrelaterte spørsmål. Hele situasjonen er surrealistisk, men vi må bare gjøre det beste ut av det. For å trekke noe positivt frem i alt det negative, dette gir meg som Lokalforeningsleder mye tid på å planlegge fremtidige arrangement, møter, kurs etc. Vi kommer sterkere tilbake!

Videre er det viktig at velferden til medlemmene prioriteres, så langt det lar seg gjøre. Bruk sosiale medier for alt det er verdt. Legg ut hjemmelagde intervjuer, del treningstips for homegym, nye hobbyer kanskje og mye mer. Selv om vi fysisk ikke kan ha for mye kontakt er det fortsatt en masse å gjøre for å opprettholde velferden. På KNM HH har vi en facebook side, da for å holde alle oppdaterte på situasjonen ol.

Det er nå vi skal vise hvorfor vi er selekterte. La oss stå sammen, følg tiltakene som er satt og ikke minst ta vare på hverandre i disse krevende tider.

Martin André Hammari
Lokalforeningsleder KNM HH
#Sterkesammenogalene

LØS OPPDRAG, TA VARE PÅ VÅRE MENN OG KVINNER

I Forsvarsjefens militære råd ble det lagt frem et klart og tydelig ønske om en økning av forsvaret, både i materiell og personell.

Forsvaret har lagt stor innsats i å rekruttere, både fra videregående, førstegangstjenesten og gjennom sosiale medier. Selv har vi på Cyberingeniørskolen blitt møtt med fotografer fra Forsvarets mediesenter og journalister fra dagbladet og TV2. En annen viktig del ved å styrke Forsvaret med personell er å beholde de vi allerede har.

Jeg går siste året på Cyberingeniørskolen nå og blir fortalt av våre ansatte at vi må «være vår egen P-off.» At dette fortsatt blir sagt er et tegn på organisasjonen vår definitivt har forbedringspotensiale. Vi hører allerede hvising i gangene fra kadetter som ønsker å forlate

jobben i Forsvaret så snart pliktårene er over. Det er uheldig at mange opplever Forsvaret som en institusjon som ikke ønsker oss vårt beste. Det er ingen tvil om at en jobb hos oss krever det lille ekstra, vi blir satt i harde jobber, plassert rundt på områder av landet som ikke er spesielt tiltrekkende og i ytterste konsekvens er det forventet at vi skal ofre livet vårt.

Nå er vi inne i en krevende periode for samfunnet og for Forsvaret for øvrig med en pandemi som sprer seg. Mange får nå virkelig oppleve nytten av å ha et godt forsvar, derfor er det ekstra viktig at vi klare å beholde på folkene vi har. Fremover må Forsvaret gjøre grep for å få personellet til å føle seg ivaretatt og verdsatt for den ressursen vi er. Vi må ikke glemme å ta vare på våre menn og kvinner.

Tova Maalen
Leder KAFO

LEOPARD 2 A7

Leading system engineering for LEOPARD 2 main battle tank

- guaranteed high system availability
- combat proven
- running LEOPARD 2 A7 production line for several customers
- interoperability within the NATO

KMW **K+N**
A COMPANY OF **D+S**

PROTECTS YOUR MISSION | www.kmweg.com |

En amerikansk P 8 Poseidon under innflygning på Andøya under øvelse Cold Response 2020.
Foto Terje Megård.

Offentlig sektor er i en vente å se situasjon mht særalderspensjon for de som er født i 1963 og senere. Vi redegjorde for status i detalj i forrige utgave av Offisersbladet. Informasjon fra SPK og arbeidsgiver er mangelfull og skaper usikkerhet om hva som er fakta. Regjeringens forslag om ny særalderspensjon, gir et betydelig pensjonstap for de som har vært i INTOPs i perioden 2006-2012. Forsvaret utsetter stadig møtene om hvilke tillegg som skal være pensjonsgivende i Forsvaret. Vi får stadig inn saker fra de som har uføretrygd og skuffelsen som oppleves da pensjonen blir samordnet ved fylte 60 år.

OFFISERSBLADET RETTER:

I forrige utgave på side 37 høyre kolonne skrev vi i siste kulepunkt øverst på siden: • **Oppregulering av tidligpensjon:** Vi har etterlyst oppregulering av pensjonsgrunnlaget som blir underregulert med 0.75 % for hvert år frem til fylte 60 år. **Rett skal være: frem til fylte 67 år.**

Da partene i staten ikke ble enige om prosessen mht ny særalderspensjon for de som er født i 1963 og senere, ble konsekvensen at den midlertidige ordningen som Stortinget vedtok i juni 2019 videreføres.

31. desember 2019 fikk alle som er født i 1963 og senere en oppsatt pensjon ifh til opptjente rettigheter fra første lønn i Forsvaret og til og med desember 2019. BFO har hele tiden gjort YS Stat oppmerksom på konsekvensene for de som har vært i INTOPs i perioden 1.juli 2006 og utreise før 1. juli 2012, dersom opptjeningstiden øker fra 30 år og opptil 40 år.

Forsvaret fortsetter sin uthalingstaktikk for å unngå å realitetsbehandle kravet om at variable tillegg skal være pensjonsgivende jf. Hovedtariffavtalens vedlegg 5. Nå hevdes det at mye skyldes spørsmålsstilling fra FD, som Forsvarsstaben ikke klarer å svare på. Pr i dag har Forsvaret den desidert dårligste pensjonsordningen i offentlig og privat sektor. Det er store forskjeller mellom politiet og Forsvaret som er to sammenlignbare yrker.

Ansatte i Forsvaret som har en delvis uføretrygd møter virkeligheten, den dagen de fyller 60 år, da går de fleste betydelig ned i pensjon. Statens pensjonskasse nekter å møte organisasjonene for å klare opp i en ordning som er svært krevende. BFOs tilsvarende er at de saker vi ikke forstår, anbefaler vi medlemmet å oversende til trykderetten.

MEDLEMSFORDEL:

Send inn spørsmål om pensjon og yrkesskade til post@bfo.no

Pensjon

Mail fra SPK om status pen

Fra 2020 tjener du opp til alderspensjon fra SPK ved at det månedlig tilføres et beløp til en pensjonsbeholdning i påslagsordningen. For hver måned du jobber hos en arbeidsgiver med offentlig tjenestepensjonsordning, øker beholdningen. Beholdningen lønnsjusteres i samsvar med lønnsutviklingen for øvrig.

HAR DU TI ÅR ELLER FÆRRE IGJEN TIL SÆRALDERSGRENSEN?

Regjeringen og partene i arbeidslivet klarte i februar 2020 ikke å bli enige om tilpasningen av alderspensjonen for de som har særaldersgrense, og som er født i 1963 eller senere. Det betyr at de midlertidige reglene som Stortinget vedtok før sommeren 2019 vil gjelde inntil partene eventuelt blir enige om noe annet.

De midlertidige reglene sikrer en særalderspensjon på inntil 66 prosent av pensjonsgrunnlaget fram til du fyller 67 år. Det første årskullet med midlertidige regler fyller 67 år i 2030. Hvordan alderspensjonen blir fra 67 år – hvor stor den blir eller hvordan den skal beregnes – kan vi på nåværende tidspunkt ikke gi deg svar på.

HAR DU MER ENN TI ÅR IGJEN TIL SÆRALDERSGRENSEN?

På grunn av brudd mellom regjeringen og partene i arbeidslivet i forhandlingene om pensjon for de med særaldersgrense, kan vi heller ikke gi deg noe svar på hvordan pensjonen kommer til å bli.

BFO merknad:

Da det ble brudd i forhandlingene hadde staten foreslått å fjerne 85-års regelen for alt personell med særaldersgrense som ikke er sikret av avtalen fra 3.mars 2018. Dermed ble det en betydelig innskjerping ifh til avkorting av pensjonen ved jobb i privat/offentlig sektor. Partene ble heller ikke enige om særalderspålages størrelse som skulle sikre at man fikk 66 % av pensjonsgrunnlaget ved fylte 67 år. Særalderspålages skulle dekke manglende opptjening i folketrygden mm. Kort sagt, den midlertidige løsningen fortsetter inntil partene er blitt enige om noe annet.

SÆRALDERSPENSJON – HVA NÅ?

Generelt om fakta for berørte årskull:

- De som er født i 1963 og senere får endret tjenestepensjon. Du får opptjening etter opptjeningsreglene fra 2020 (påslag) og beholder eventuell opptjening fra den gamle ordningen. Oppsatt pensjon samordnes med NAV v/fylte 67 år, påslagspensjonen samordnes ikke.
- De som er født i årene 1954 til 1962 beholder tjenestepensjon etter dagens regler (bruttoordningen). Nye samordningsregler styrer hvordan offentlig tjenestepensjon skal beregnes sammen med den nye folketrygden.
- De som er født i 1953 eller tidligere beholder gamle regler fullt ut både for tjenestepensjonen og folketrygden.

Opptjente pensjonsrettigheter før 2020

Alle født i 1963 og senere får opptjente rettigheter pr 31.desember 2019 som en oppsatt pensjon. Opptjeningstiden kan øke fra 30 år og opptil 40 år.

Eksempel: Fikk du din første lønn i Forsvaret som 20-åring i 2000, har du 40 år til aldersgrensen som er 60 år (dvs i 2040). Pr 31.desember 2019 vil du få en oppsatt pensjon på pensjonsgrunnlaget x 20/40 x 66 %.

Fikk du din første lønn som 22 åring i 2000, kan du maks tjene opp pensjon i 38 år frem til aldersgrensen. Pr 31.desember 2019 vil din oppsatte pensjon bli på pensjonsgrunnlag x 22/38 x 66 %

Pensjonsgrunnlaget er den delen av lønnen du betaler 2 % pensjonsinnskudd for til SPK. Pensjonsgrunnlaget skal ta hensyn til reell lønnsnedgang i opptjeningsperioden (dersom siste månedslønn ikke er den høyeste). Aktuell dersom du har hatt INTOPs i perioden 2006-2012 og dersom du har hatt en midlertidig stilling med høyere pensjonsgrunnlag en det du har på sluttidspunktet.

Nedenfor har vi laget en oversikt over status pensjon før og etter 1963, herunder hvordan de midlertidige reglene treffer de forskjellige årskullene.

Pensjonsbeholdning	Opptjening	Merknad
Nav	18.1 % av all inntekt opp til 7.1 G (kr 708 992.-) Fleksibel alderspensjon kan tas ut før fylte 67 år (62 år), men du får mindre livsvarig pensjon ved fylte 67 år Fleksibel alderspensjon blir levealdersjustert på uttakstidspunktet, dvs pensjonsbeholdning delt på delingstallet.	Født før 1963: Pensjon fra NAV blir samordnet med tjenstepensjon v/fylte 67 år ifh til opptjening i ny og gammel ordning. Født i 1963 og senere: Pensjon fra NAV blir samordnet med oppsatt tjenstepensjon (opptjent før 2020) ved fylte 67 år. Opptjening i tjenstepensjons-ordningen fra 1.1. 2020, samordnes ikke med NAV.
Oppsatt tjenstepensjon	Oppsatt pensjon beregnes slik: Antall år med lønn i staten delt på antall år du kunne fått opptjening dersom du hadde fortsatt frem til aldersgrensen multiplisert med pensjonsgrunnlaget i des 2019 multiplisert med 66 % = pensjon	Dersom du slutter i Staten: Du kan ta ut oppsatt pensjon fra fylte 62 år. Pensjonen vil midlertidig bli samordnet med NAV og levealders-justert på uttakstidspunktet. Født før 1963: Disse får 66 % av pensjonsgrunnlaget på avgangs-tidspunktet. Evt. tid-ligere høyere lønn (INTOPS 2006-2012) blir inkludert). Beholder dette frem til 67 år, blir deretter samordnet med NAV ifh til opptjening i ny og gammel ordning. Født i 1963 eller senere: Disse vil ikke kunne ta ut oppsatt pensjon før 67 år, da de får 66 % av pensjonsgrunnlaget frem til 67 år. Ved 67 år samordnes oppsatt pensjon med NAV, mens opptjening etter 1.1.2020 samordnes ikke.
Tjenstepensjon	Tjenstepensjon er 5.7 % av pensjonsgrunnlaget opp til 7.1 G (kr 708 992.-), deretter 23.8 % fra 7.1 til 12 G (kr 1 198 296.-). Dette settes i en pensjonsbeholdning. De som er født i 1963 og senere viderefører dagens ordning, frem til fylte 67 år, men opptjener skjer i en påslagsordning fra 1.1.2020. Pensjonen ved 67 år avhenger av opptjeningen i påslagsordningen.	Født før 1963: Følger gammel ordning, dvs 66 % av pensjonsgrunnlaget frem til fylte 67 år. Da blir pensjonen samordnet med NAV ifh til opptjening ny og gammel ordning. Pensjonen blir levealdersjustert fra 67 år, men årskullene fra 1962 og tidligere har egne regler med hensyn kompensasjon for levealdersjustering. Født i 1958 og tidligere får 66 % etter levealdersjustering. Født i 1963 og senere: Oppsatt pensjon (opptjent før 2020) blir samordnet med NAV v/fylte 67 år ifh til opptjening ny og gammel ordning. Påslagspensjon samordnes ikke med NAV, men levealdersjusteres ved fylte 67 år. Årskull 1959-1962 får kompensert levealdersjustering ifh til opptjening før 2011. 1959 får dekket 90 %, 1960 80 %, 1961 70 % og 1962 får dekket 60 %).
Særalderspåslag	Dette var et forslag fra regjeringen vi ikke er enige om, men vi har beskrevet vår forståelse. Du opptjener 6 % prosent av pensjonsgrunnlaget i tjenstepensjonsordningen. Vi mener prosenten må betydelig opp og variere ifh til år igjen til aldersgrensen Kan ikke tas ut sammen med tidligpensjon	Prosenten vil variere for hvert årskull, for å sikre at alle får ca 66 % ved fylte 67 år. Kompenserer også for manglende opptjening i NAV (var tidligere garantert i brutto-ordningen). Opptjeningen skjer i en pensjonsbeholdning og gjelder for den inntekten som er pensjons-givende i SPK Blir utbetalt fra tidligst fylte 67 år Er ikke aktuell for ny avtale er inngått.
Fripolis	Dersom du har hatt arbeidsforhold i det private, vil du opparbeide deg en pensjon som utbetales over en bestemt tid (normalt 10 år fra du er 67 år, men kan ofte tas fra fylte 62 år, men da med mindre pr mnd)	Ordningene varierer, maks er: 7,00 %: fra 0,00 til 7,10 G 25,10 %: fra 7,10 til 12,00 G Pensjonen kommer i tillegg til ovenstående, samordnes/levealders-justeres ikke med annen pensjon
Individuell pensjonssparing	Privat sparing Kan tas ut fra fylte 62 år, men siste uttaksår må være året du fyller 80 år. Dvs desto senere du tar ut, desto mer pr mnd.	Du kan sette inn så mye du vil, men du får fradrag på skatten for 40 000.- dvs du får igjen 9 200.- hvert år gitt at du setter inn kr 40 000 pr år. Avkastningen skjer ifh til den enhver tid innestående saldo. Pensjonen kommer i tillegg til ovenstående, samordnes/levealdersjusteres ikke med annen pensjon

OPPSUMMERING PENSJON

Folketrygden/NAV: Alle opptjener en pensjon i NAV tilsvarende 18.1 % av inntekt opp til ca kr 709000.- Pensjonene settes inn på en pensjonsbeholdning. Pensjonen kan tas ut fleksibel ved fylte 62, men levealdersjusteres på uttakstidspunktet. Blir senest samordnet med tidligpensjon (særalderspensjon) ved fylte 67 år, eller ved fleksibelt uttak av oppsatt tjenstepensjon for de som slutter i Forsvaret. Oppsatt tjenstepensjon blir samordnet med NAV ved fylte 67 år.

Tjenstepensjon/SPK: Inntil partene i staten har kommet frem til en avtale om særalderspensjon, gjelder de midlertidige reglene som er inntatt i Stortingsproposisjon 87 L (2018-2019) kap 12. Alle årskull før 1963 får pensjon ifh til bruttoordningen (dagens ordning) og samordnes med NAV ved fylte 67 år. Pensjonene levealdersjusteres ifh til årskull.

Alle årskull fra 1963 fikk oppsatt pensjon fra 31.12 2019. Tjenstepensjon opptjenes måned for måned i en påslagsordning med hhv 5.7 % av pensjonsgrunnlaget i SPK opp til ca 709000.- og ytterligere 23.8 % for inntekt mellom kr 709 000.- til ca 1.2 mill kr.

Ny avtale om særalderspensjon: Partene må i løpet av noen år komme frem til en avtale da tidligpensjonen (særalderspensjon) blir dårligere og dårligere desto nærmere man kommer 67 år. Vi har heller ikke muligheten til å beregne pensjon fra fylte 67 år, fordi partene ikke har avtalt et særalderspåslag.

GJELDER YRKESKADFORSIKRINGEN NÅR DU HAR HJEMMEKONTOR?

Hvis du er pålagt hjemmekontor i forbindelse med coronaviruset, er du som statsansatt fortsatt sikret i SPKs yrkesskadeforsikring. Men du må være klar over hvilke vilkår som gjelder.

- Du er forsikret som om du skulle være på din vanlige arbeidsplass innenfor det som er din vanlige arbeidstid.
- Forsikringen gjelder i det rommet du jobber. Det vil si at dersom du har eget hjemmekontor er du sikret når du er i det rommet og jobber. Har du satt opp hjemmekontorløsning på kjøkkenet eller stua er du sikret der mens du arbeider.

Vi gjør oppmerksom på at om du skader deg mens du har pålagt hjemmekontor, vil hendelsen vurderes individuelt med tanke på om lovens vilkår er oppfylt. Dette gjelder i alle yrkesskadesaker.

Ta gjerne kontakt med oss om du har spørsmål om særalderspensjon, yrkesskade mv. Bruk post@bfo.no eller ring Grethe eller Ragnar.

Vi ønsker alle medlemmer en avslappende påske. Ta vare på hverandre og følg helsemyndighetenes anbefalinger mht koronasituasjonen.

Tegneserier om krigshelter

- Jeg har lært mye om krigen av å skrive og tegne «Sabotøren»-tegneserie-albumene, sier John S. Jamtli til Offisersbladet. Hans tegneserie om sabotasjeaksjoner under krigen i Norge har imponert både publikum og historikere.

AV NILS VERMUND GJERSTAD

Den prisbelønte tegneserieskaperen fra Mo i Rana har laget to populære tegneseriebøker om krigen. «Sabotør: En røverhistorie fra krigsårene» (2018) og «Sabotør: Operasjon Muskedunder» (2019). Det handler om norske motstandshelter i kamp mot nazister under krigen. - Ideen kom da jeg leste et historisk blad på en flyplass. Det var en artikkel om Asbjørn Sunde fra Osvaldgruppen der, og han var beskrevet som en Rambo-sabotør under andre verdenskrig som utførte utallige operasjoner mot tyskerne. Hvorfor hadde jeg aldri hørt om han før? Etterpå begynte ballen å rulle, forteller John S. Jamtli.

På den første tegneserien om Osvaldgruppen var historikerne først skeptiske da det fortsatt er

diskusjon om gruppen, men da de så resultatet var det ingen tvil om at jeg var inne på noe de ikke kunne forestille seg. Når jeg kunne vise til den, var det enkelt å overbevise andre historikere til samarbeid. Når det kommer til krigen virker det for så vidt at alle historikere er enige om at jeg gjør rett i å lage tegneserier som appellerer til både et eldre og et yngre publikum, sier Jamtli.

OPERASJON MUSKEDUNDER

«Sabotøren» har blitt en av de mest populære tegneseriene i Norge i nyere tid. Historikere har gitt den skryt for at fakta og hendelser er så etterrettelig gjengitt. Den andre «Sabotøren»-tegneserien handler om Operasjon Muskedunder, som var et kodenavn på et alliert sabotasje-

raid rettet mot Glomfjord kraftverk i Nordland, som var et viktig ledd i Nazi-Tysklands aluminiumsproduksjon, som de igjen trengte til flyproduksjon. Sabotasjeaksjonen fant sted 20. og 21. september 1942. - De historiske personene og hendelsene jeg har gått for i begge Sabotør tegneseriene har til fellestrekk at de ikke er så kjente. Jeg hadde i all fall ikke mye kunnskap om Operasjon Muskedunder før jeg fikk et tips fra faren min om at jeg burde lage tegneserie om det. Det er mange fra krigens år som enda ikke har fått den oppmerksomheten de fortjener, og jeg håper at disse tegneseriene retter litt oppmerksomhet i rett retning. Jeg skal dog ta for meg mer kjente sabotører i framtiden, forteller Jamtli.

Inspirasjonen til tegnestilen i «Sabotøren»

kommer fra fransk og belgiske tegneserier som Sprint, Asterix & Obelix og Tintin. - Jeg har også blitt veldig inspirert av Kruger & Krogh, Gulosten og alt Arild Midthun har levert opp gjennom årene.

Det mest krevende aspektet er å gjøre research. - Ikke minst det å prøve å få ting så rett som mulig uten at det går utover strukturen i historien. Men det er også den mest spennende delen av prosessen siden jeg lærer veldig mye. Det er veldig morsomt å fordype seg i historie. Når jeg gjør research på ulike steder så tar jeg like greit kontakt med folk som vet veldig mye om disse plassene, så drar jeg dit om det går an. Folk er vanligvis veldig imøtekomne og viser meg gjerne rundt. Mitt beste samarbeid hittil er med Helge Seim fra Nordlandsmuseet, han

stilte opp tjuefire timer i døgnet og hadde stor tålmodighet og forståelse for tegneserier som seriøs litteratur. Når det kommer til personligheter fra krigen må man jo lese litteratur og dokumentarer der personene er omtalt, samt prøve å snakke med de man kan. Jeg hadde litt indirekte kontakt med Harry Sønsterød fra Osvaldgruppen før han døde, men fikk bare info om hvordan en satte tennhetter til dynamitt. Han fikk dog sett flere av tegningene og var glad for at tegneserien ble laget, sier Jamtli.

MASKINPISTOLER OG EKSPLOSIVER

Det våpentekniske aspekt er også noe som John Jamtli har studert i forbindelse med å lage «Sabotøren». - Jeg fikk noen bombetips av en av medlemmene fra Osvaldgruppen, pluss at

jeg har en digital kopi av Handboken for Sabotøren som tar for seg mye eksplosive ting og tang. Men jeg tegner ikke veldig spesifikt hvordan ting gjøres, kommenterer han.

-Når det kommer til Sten Gun og diverse andre våpen så har jeg vært så heldig å ha et samarbeid med en gjeng i Taiwan som lager airsoft-våpen-kopier av Sten Guns. De skyter da plastkuler, men de fungerer som ekte Sten-Guns, kommenterer han.

John S. Jamtli er allerede i gang med arbeidet til en ny historie fra krigen. - Det kan jeg bekrefte, og jeg har ideer til flere. Den første vil handle om Tirpitz. Jeg er veldig tidlig i prosessen og satser på en utgivelse i 2021 om alt går som planlagt.

Kompani Lauritzen – populær TV-serie!

På TV-2 går nå serien som på kort tid har blitt veldig populær.

Her er flere mannlige og kvinnelige kjendiser «innkalt» til tjeneste på Setnesmoen, og får en brå start på livet i grønt! De fleste av kjendisene har ikke gjennomført førstegangstjeneste, og får nå virkelig kjenne på dette med å motta ordre, og innrette seg etter militær disiplin og det med å ha orden på sitt utleverte utstyr.

De får tøffe fysiske utfordringer, og lærer seg fort å utfordre pålagte oppdrag som én gruppe.

Etter hvert skjønner de også at pirk og nøyaktighet fra fenriken, har en større mening enn bare pirk. De lærer seg å ha kontroll! De går virkelig inn for det, og opparbeider seg faktisk også en viss form for avdelingsstolthet. Den som kanskje imponerer mest, er artisten «Vinni». Selv om han er litt «layd-back» av natur, så er han godt trent, motiverer og tar vare på de andre. Han utfører også oppdragene svært bra, og fremstår som den beste. Han ble også tildelt graden korporal.

Dette er et underholdende program, som også gir folket et innblikk i livet under en aspirant/rekruttskole-periode på en humoristisk måte.

I løpet av flere episoder, ser man og forstår hvorfor det stilles spesielle krav til soldatene.

Dette er god underholdning for en godt voksen redaktør, som kjenner seg igjen, etter selv å ha tjenestegjort 22 år i grønt.

Einar Holst Clausen

Forsvarets Personellservice

FP er blant de beste på spare- og lånebetingelser.

Hos FP får du:

- Sparekonto med god rente
- Lån med gode renter og betingelser
- Forsikringer hos Sparebank1 og If
- Nettbank/mobilbank
- Rentefri nedbetaling på kjøp hos Funif
- Rabatt på drivstoff hos Esso

For mer informasjon og vilkår se vår
hjemmeside: www.fp.no.

Tlf: 21 07 57 00

E-post: fp@fp.no

Forsvarets Personellservice

ASTREA

lederrekruttering & rådgivning

Nærmer du deg pensjon eller utløp av T-35 kontrakt? Da kan medlemsfordelen vår med Astrea AS kanskje være løsningen.

Astrea AS er et Bergensbasert selskap som driver rådgivning til bedrifter, organisasjoner og enkeltpersoner i hele Norge. BFO medlemmer og deres familie får her karriererådgivning til medlemspris (50% rabatt) og vil bli fulgt opp individuelt frem til de har funnet en løsning de er fornøyd med. Våre medlemmer og deres familier vil kunne ha stor nytte av dette ved et karriereskift, i forbindelse med flytting og for den som er usikker på karrieremuligheter. Dette tilbudet er åpent for alle – både aktive medlemmer og fordelsmedlemmer og gjelder i hele Norge.

Se www.astrea.no eller mer informasjon under medlemsfordeler BFO. Medlemmer som har brukt denne rådgivningen er etter kort tid kommet over i spennende stillinger eller funnet en løsning de er fornøyd med.

Flere av våre rådgivere har lang erfaring fra Forsvaret. Dette gir et ekstra godt grunnlag for å kunne gi gode råd og dele egne erfaringer i tillegg til lettere å forstå den unike kompetanse og bakgrunn personer fra Forsvaret har.

HVORDAN LYKKES 100% PÅ ARBEIDSMARKEDET MED BAKGRUNN FRA FORSVARET?

Å lykkes på arbeidsmarkedet er et viktig tema som opptar de fleste. Astrea AS har så langt hjulpet over 200 personer med å bidra til å at nye muligheter åpner seg på arbeidsmarkedet. Når tiden i Forsvaret avsluttes er mange opptatt av å finne en spennende sivil stilling. Vår erfaring er at det da er mange spørsmål som dukker opp. Dette sammendrag er ment som en komprimert anbefaling av de erfaringer vi har gjort og svar på noen av de mest vanlige spørsmål.

De aller beste forutsetninger for å lykkes:

Bakgrunn fra Forsvaret gir et veldig godt grunnlag for å lykkes i andre jobber. Det er flere grunner til dette. Blant annet har personell med bakgrunn fra Forsvaret høy integritet, er faglig oppdatert og vant til å fungere godt i krevende miljø. De fleste er gode til å håndtere mennesker og de er til å stole på også i utfordrende situasjoner. Det at bakgrunn fra Forsvaret på mange måter er den beste bakgrunn du kan få er noe alle som har utdanning og arbeidserfaring fra Forsvaret vet. Utfordringen som den enkelte møter som jobbsøker er at ganske mange ikke forstår eller kjenner bakgrunn fra Forsvaret. Bruk av forkortelser, egne rare begrep gjerne kombi-

nert med hyppige jobbskifter gjør at mange opplever det som utfordrende å «selge seg inn» til sivile arbeidsgivere.

For å lykkes som jobbsøker er det aller viktigste å være aktiv. Det er normalt sett slik at den mest aktive jobbsøker over tid vil lykkes. Vårt viktigste råd til den enkelt blir derfor alltid å være aktiv i prosessen. Bakgrunnen for dette er kort og godt at det er mange på arbeidsmarkedet som ønsker ny jobb. Det er stor og økende konkurranse på arbeidsmarkedet.

Ett annet tema som vi er veldig opptatt av er at de som ønsker å lykkes på arbeidsmarkedet ikke bare søker på utlyste stillinger. Erfaringsmessig er det ikke nok. **Det sies at 70 prosent av alle stillinger ikke blir utlyst.** Det viktige blir da å finne disse jobbmuligheter i tillegg til å søke på utlyste stillinger.

Å treffe på intervjuet er ofte det som til slutt skal til for å lande drømmejobben. Den beste forberedelse vil etter vår mening være intervju trening og selvsagt å sette seg veldig godt inn i all tilgjengelig informasjon om den arbeidsgiver du skal møte.

Typiske intervju spørsmål som det kan være greit å øve på:

Fortell oss litt om deg selv!

- Hvilken erfaring har du fra oppgavene for stillingen?
- Hvorfor har du søkt denne stillingen? Hva vet du om oss?
- Hva kan du tilføre bedriften?
- Hvor lenge regner du med å bli i denne jobben?
- Hvordan har du bidratt til et godt arbeidsmiljø tidligere?

- Har du hatt jobbrelaterte konflikter? Hvordan ble det løst?
- Hvordan karakteriserer andre deg? Sterke og svake sider
- Hvorfor sluttet du i din tidligere jobb/nåværende jobb?
- Hvilke personlige egenskaper har du utviklet i senere år?
- Hvordan takler du stress/krysspress? Eksempler?
- Kan du rope dine karriereplaner/fremtidig mål?
- Hvorfor skal vi velge akkurat deg?
- Noen tanker om lønn og betingelser?
- Har du noen spørsmål?

Vi er tilgjengelig på mail og telefon for å svare på spørsmål rundt tema for BFO medlemmer og deres familie.

Bergen 18. mars 2020
Arne Falbach
95808788/af@astrea.no

Arne Falbach er utdannet fra Sjøkrigsskolen Intendanturlinje (1981 – 85). Han har tjenestegjort som intendant på fregatt, som økonomisjef på FKN og de siste årene på Sjøforsvarets Forsyningskommando. Han reiste i 1990 med Rotary Stipend til Canada og tok en 2-årig MBA fra the University of Western Ontario. Han etter dette hatt lederstillinger i flere bransjer. De siste 8 år har han drevet eget selskap i tillegg til styreroller og oppdrag som fagkyndig meddommer.

Hvorfor velge BFO?

10 gode grunner til å være medlem:

NB! Dette er originalen. Har du sett noe som ligner? Vel, det er bare en kopi.

1. Har lavest kontingent av organisasjonene. Tjenestegjørende betaler 0,95% av pensjongsgivende inntekt. Betydning for deg: Kontingenten kan trekkes av på skatten hvert år og du får mer til overs.
2. Blant markedets beste forsikringer. BFO-Pakken er unik med 8 elementer tilpasset en militær arbeidshverdag. Betydning for deg: Fullforsikret til lavest mulig pris.
3. Gratis elev, lærling- og kadettforsikring. Betydning for deg: Du blir godt ivaretatt under utdanning.
4. BFO Forsikringskontor består av dyktige og uavhengige rådgivere som er spesialisert på BFO sine forsikringer. Betydning for deg: Tilgang på de forsikringer som er tilpasset din livssituasjon.
5. Ungdomsorganisasjoner for unge medlemmer. Betydning for deg: Mulighet til å påvirke.
6. Lokalforeninger i inn- og utland fordelt på 5 regioner. Betydning for deg: Dine interesser blir ivaretatt uansett hvor du tjenestegjør.
7. Medlemsbladet Offisersbladet utgis i egen regi 6 ganger i året. Betydning for deg: Du holdes orientert om viktige saker i forsvarssektoren av et anerkjent tidsskrift.
8. Vår hovedorganisasjon YS er partipolitisk uavhengig. Vi samarbeider med alle partier, når det tjener vår sak. Betydning for deg: Ingen økonomisk støtte til politiske partier.
9. BFO-Skolen tilbyr spesiallagde kurs. Betydning for deg: Mulighet til faglig påfyll.
10. BFO-Stipend med inntil 12 500,- pr. år. Betydning for deg: Utdanning skal lønne seg.

Historie fra FN-styrkene i Kongo 1960-64: Utbryterstaten Katangas fall

John Berg (til venstre) møtte og jobbet sammen med mange nasjonaliteter.

John Berg ved det den gang så svært urolige Jabotville.

AV JOHN BERG MAJOR (R),
FORSVARSANALYTIKER

Da den belgiske kolonien i Kongo ble selvstendig 30. juni 1960, brøt det snart ut uroligheter. Opptil tre regjeringer knivet, og stridens viktigste kjerne var kontroll over den mineralrike, sørøstlige provinsen Katanga.

Det kom til blodsutgytelser, blant annet ble Kongos første president, Patrice Lumumba, drept «under flukt» fra fangenskap hos president Moise Tsjombe, som hadde erklært Katanga som selvstendig. Belgiske og andre økonomiske interesser prøvde å feste grepet, og Sovjet presset på. FN satte inn en stor sivil-militær operasjon, ONUC (Opération des Nations Unies au Kongo), og kom ofte i harde kamper. Den sivil-militære organiseringen, der den sivile delen etter manges oppfatning var uforholdsmessig stor, førte til at deler av den militære innsatsen fikk et noe ukontrollert, sivilt preg. Det utviklet seg en gråsone, og her kan erfaringer trekkes. Følgende er fra bakkeplan, serjantnivå, i 1962-63 da Katanga ble nedkjempet og endelig innlemmet i Kongo:

FORSPILL

Sent i 1962 var forholdet mellom Katanga og FN nær bristepunktet. Kjørte man i Katangas

hovedstad Elizabethville (Lubumbashi), av FN-styrkene bare kalt E'ville, gikk leiesoldater og andre på fortauet, smilte og vinket og trakk høyre pekefinger megetsigende over strupen. FN fikk nå fløyet inn store kvanta ammunisjon og drivstoff, åpenbart for en stor operasjon. Ammunisjonen ble lagt i stabler med gode mellomrom midt ute på flyplassen, parallelt med en ca. to meter dyp og fem meter bred støpt grøft for å ta unna regn. Dermed ville det være mulig å få ammunisjonen ned i grøften hvis det ble skyting. Den var heldigvis tørr på denne tiden.

Alt var uforberedt. Det var ingen reell ledelse, og en ung sersjant i Movement Control (MovCon) måtte finne denne løsningen. Mengdene var svære. For utlasting fra flyene og kjøring ut til grøften hadde MovCon to, tre gaffeltrucker og en Bedford lastebil med ødelagt forstilling. Heldigvis ble det også fløyet inn tolv M-6 lastebiler til et pakistansk transportkompani. De ble stående på flyplassen, og MovCon tok dem i bruk. Så kom en høyere svensk offiser kjørende. Han hoppet ut av bilen: «Neei! Movement får inte använda dom her fordonerna!» Så kjørte han videre, uten å legge igjen oppskrift på problemets løsning. Vi fortsatte å bruke M-6'ene.

Like improvisert ble det med drivstoff, som for det meste kom i 200-liters fat. En svensk, eldre hedersmann og Warrant Officer (WO) hadde

ansvaret for de ordinære lagrene. Nå fikk han uventet en mangedobling kastet på seg, noe han hadde noen svenske merknader til. Vi foreslo at vi fikk bruke et helikopter og få tatt et luftfotografi som vi kunne sende til HQ i Leopoldville (Kinshasa), kalt Leo, for å synliggjøre mengdene. Det mente svensken var en dårlig ide fordi det ville avsløre at det ennå var noen åpne flekker der det kunne lagres mer.

INGEN PROFESJONELL STAB

Rotet skyldtes vel ikke ovennevnte høyere offiser eller HQ i Leo, men at FN-styrkene sentralt ikke hadde noen profesjonell stab med kvalifisert personell i tjenestestillinger for slik logistikk. Man kan likevel reflektere over at ingen tok kommandoen. Da det ble stadig mer skyting i området, sendte norske sersjanter en representant, Odd Hverven, med fly til Leo for å opplyse om at vi ikke hadde ammunisjon til Schmeisser maskinpistolene. Ironisk nok et problem tross all ammunisjonen vi strevde med ute på flyplassen, men ammunisjon til oss måtte komme på norsk linje. Hverven kom raskt tilbake, med klar melding: «Nei, det var ikke skyting i E'ville, så vi trengte ikke ammunisjon.» Svenskene kom oss til unnsetning med noen hundre 9 mm patroner, av fem, seks forskjellige fabrikater, i en tom batteriboks.

Det var skikk på én ting: Mye av forsyningene

ble fløyet inn av US Air Force, og frem til utlasting gikk alt prikkfritt. Amerikanerne satte inn C-130 Hercules, og ombygde B-50 bombefly som lastet ut ruller med lange, tykke gummipølser. Disse ble så rullet ut og fylt opp med drivstoff. Det fremgikk av virksomheten at USA finansierte det meste.

KAMPER BRYTER UT

Kort før jul fikk et norsk H-19D helikopter på oppdrag motortrøbbel. Det ble beskytt og en ung indisk fenrik ombord ble hardt såret av en kule opp gjennom låret og inn i brystet. Helikoptret måtte nødlande, de ombordværende ble røft behandlet, og den sårede inderen fikk bandasje revet av. Han døde kort etter.

FNs militære sjef i E'ville, den indiske general Noronha, satte hardt mot hardt, og helikoptret ble frigitt. Inderne bisatte sin døde ved bål-brenning på en nedlagt flystripe, med militær honnør. Jeg sto sammen med noen unge indiske offiserer jeg kjente, og kondolerte. De takket vennlig. Jeg syntes at jeg måtte si litt mer, og tilføyde: «Det er jo trist å dø så ung.» De så litt irritert på meg og en av dem repliserte: «Venter du å leve evig?» Den tradisjonelle, militære bålseremonien var en betagende og mektig opplevelse. Det kunne forøvrig observeres at pakistanere og indere samarbeidet profesjonelt og godt, om enn avmålt, ut fra nær identiske militære kulturer.

De første par nettene med kamper ble forlegningen vår, Sabenas tidligere motel utenfor byen ved veien mot flyplassen, omringet av indiske styrker. De hadde ikke teknologi for nattsyn men løste dette greit. De besatte linjen og skjøt kontinuerlig ut i bushen fra mørket falt til soloppgang. Informasjon var som vanlig fraværende, og da skytingen brøt løs første kveld, kom en svær sikh i hvit pyjamas og med langt, flagrende hår og skjegg ut, med sin Webley revolver kaliber .455 hevet. Han tok et overblikk, forsto tegningen og gikk og la seg igjen.

KAMPER

Nå brøt kampene løs for alvor. Om ikke alt fungerte militært i HQ i Leo, hadde general Noronha full kontroll. FN hadde holdt deler av E'ville og ryddet nå raskt byen. En etiopisk brigade støttet av irer rykket deretter sørover langs veien til Kipushi, grensebyen til Nord-Rhodesia (Zambia). De fikk støtte av fire kampfly, to svenske J-29 «Tunnan» og to iranske F-86 Sabre, som beskjøt høydedragene sør for E'ville, av FN kalt Simba Hill. En indisk brigade, ledet av generalmajor Prem Chand og med bataljoner fra eliteregimenter som Rajputana Rifles og 5th Gurkhas, rykket nordover mot byen Jadotville (Likasi). En fransktalende norsk MovCon sersjant, Torger Møller (nå Møller Foss), fulgte

gurkhaene og fikk noen opplevelser, spesielt ved kryssingen av elven Lufira. FNs generalsekretær U Thant hadde gitt ordre om at Lufira ikke skulle krysses. Inderne så annerledes på det. Tross at broen ble sprengt med en jernbanevogn full av sprengstoff, gikk Prem Chand over og tok Jadotville.

I innledende fase landet ennå noen transportfly. Grunnet skytingen kom de inn i stor høyde og gikk ned i spiraler før de bikket inn mot rullebanen. Både under landing og takeoff ble flere truffet. En DC-4 som tok av måtte gå rundt og lande igjen, med drivstoff silende fra to, tre hull i en vingetank.

Den sivil-militære gråsonen fornektet seg ikke. En norsk offiser samlet noen nordmenn rundt seg: «Vi deltar i en fredsbevarende operasjon. Nå er det kamper, så vår funksjon opphører inntil videre.» Det må tilføyes at Norge ikke hadde stridende enheter i E'ville, og det er også mulig at det var innløpt direktiv fra Norge om denne holdningen.

PRESIDENTENS FLUKT

Det var nå uformelt rom for initiativ. MovCon sersjant Tormod Glosli og jeg tok våre maskinpistoler og en jeep og kjørte gjennom byen og over til president Moise Tsjombes residens. Vi kom dit idet indisk militærpoliti skulle til å rykke

inn. Jeg kjente en av sersjantene og vi ble med. Det var tomt der inne, men i salongen lå aviser oppslått på bordene, med kaffekopper og cognacglass ved siden av. På en av avisene var det skrevet øverst på forsiden med blåblyant «le Président». Jeg stakk fingeren i presidentens kaffekopp og konstaterte at den var blitt kald, men flukten hadde åpenbart skjedd hals over hode.

Jeg vil herved anse meg som eneste nordmann i internasjonal tjeneste som har stukket fingeren i en presidents kaffekopp. Selv spesialstyrkene må vel melde pass her. De får føre det på ambisjonslisten. Utenfor hovedinngangen fant jeg et julekort fra en minister til presidenten; med bilde av presidenten, og et luemerke noen hadde revet av og kastet fra seg, trolig i panikk. Jeg plukket opp begge for å overlevere dem til FNs e-tjeneste. Slik det raskt utviklet seg, ligger begge nå i en skuff her hos meg.

Vi kjørte nå videre mot grensebyen Kipushi, i håp om å treffe irsk militærpoliti som vi kjente på veien. Det gjorde vi, og de var ikke blide. På irsk, høylydt vis fortalte de at de hadde klart å stanse Tsjombes bilkolonne men hadde raskt fått ordre om å slippe den igjennom. Dermed kom Tsjombe med følge seg inn i Nord-Rhodesia. Kipushi ligger ikke veldig langt fra Ndola og flyplassen der, like sør for grensen, der FNs generalsekretær før U Thant, svenske Dag Hammarskjöld, ved midnatt til 18. september 1961

mistet livet da flyet hans styrtet under uklare omstendigheter. Hammarskjöld var da på vei til forhandlinger med Tsjombe, som også da var i eksil. Området var beryktet, og Tsjombe utvilsomt trygg der, både i 1961 og i 1962-63.

Området var også komplisert, og kanskje et bilde på Kongo-konflikten. Jeg var senere med et norsk H-19D helikopter til grenselandsbyene Sakania og Mokambo. Sakania ligger ikke langt fra Ndola; men oppdraget vårt var faktisk å dele ut medaljer til kongolesiske soldater som hadde støttet FN under kampene. Tsjombe kom forøvrig raskt inn i Kongo igjen, til Kolwezi.

Etter det som ble opplyst der og da, hadde ONUC ni falne og en god del sårede.

ETTER KAMPENE

Etter kampene var stemningen i E'ville rolig. En kveld kjørte Møller Foss og jeg inn til byen for å gå på nattklubb. Der støtte vi brått på fire, fem belgiere, flere av dem trolig tidligere leiesoldater. Og en av dem var en «bekjent» av Møller Foss. Da gurkhaene forberedte seg på å krysse Lufira var det tatt en del fanger, blant dem denne belgieren. Så kom jernbanevognen med sprengstoff trillende, og broen gikk i luften med et vanvittig brak. Alle kastet seg ned, belgieren prøvde å utnytte høvet til å rømme, men ble taklet av Møller Foss. Nå var det bare gjen-synsglede. Det viste seg at belgieren hadde

fortalt historien til kameratene, som hadde trukket den i tvil. Nå kunne Møller Foss bekrefte den.

Det ble en belivet aften. Møller Foss og jeg bar skjult, privat bevæpning. Hvordan det var med våre nye venner, vites ikke. Vi hadde ikke spurt noen om å få dra på byen, og vi skulle vel ikke ha vært i besittelse av privat bevæpning. Andre kvittet seg med bevæpning. Ved en anledning kom en belgier bort til meg og overleverte en gammel storvilt rifle med åtte, ti patroner, kaliber 10,75 mm.

Alt dette bekrefter at en sivil-militær ordning ikke må få utvikle noen gråsone. Det som her er beskrevet belyser hvordan utadvendte, opplevelsesglade typer kan agere i en slik gråsone. De mer initiativløse endte lett i alkoholmisbruk. Når det hjemlige, militære systems og nærmiljøes korrekter faller bort og uvante forhold byr på få stimuli, kan noen lett utvikle bisarr adferd.

KATANGA OPPLØSES

Katanga hadde hatt egen valuta. Noen uker etter kampene ankom, som vanlig uten varsel, en flylast med kongolesiske franc. Pengene skulle til hovedbanken i byen, for innløsning av de katangesiske sedlene. Med to lastebiler vaktet av indisk militærpoliti foran og bak, og med en indisk sersjant på toppen av det ene lasset og meg på det andre, kjørte vi inn til banken der jeg overleverte og fikk kvittering på

Pansret kjøretøy uvisst hvilken type.

Pause i varmen foran ukjent lett stridsvogn.

Hurtig fremrykning langs vei.

en sum som omregnet etter offisiell kurs så vidt jeg husker beløp seg til 11 millioner dollar. Den offisielle kursen var 63 franc på dollaren. Svartebørskursen var imidlertid 300, og det var den som gjaldt. Jeg har liggende tre katangesiske sedler, men når jeg har tatt dem med til mynndhandlere, har de trodd at jeg vil lure dem med en slags monopolpenger.

Omtrent samtidig, 3. februar 1963, utkom siste nummer av Katangas avis «La Voix du Katanga». Den hadde forsideleder på topp med tittelen «Pleure ô pays bien-aimé»; den franske tittelen på Alan Patons berømte roman som på norsk heter «Gråt, mitt elskede land».

«INDIANER-LIFTEN»

India hadde vært i heftig men avgrenset krig med Kina i juli og oktober-november 1962, og tapt, noe som medførte økt pakistansk aktivitet i Kashmir. Den indiske brigaden i Katangaprovinen ble besluttet trukket hjem. Utskipning skulle foregå fra Mombasa og Dar es Salaam, og personell og det lettere utstyret skulle flys dit fra E'ville. Dette skulle foregå om natten, og ansvar for det som raskt ble hetende «indianer-liften» ble overlatt til svenske WO Percy Marc Robert Dahlhjelm og meg. Inderne var også her utmerket organisert og alt gikk greit. Men det oppsto rykter om at indiske offiserer tok med seg møbler og svære malerier fra belgiske boliger, og til og med en folkevogn.

Dahlhjelm eller jeg var inne i hvert eneste fly under og etter innlasting. Ryktene kan kategorisk avsnasses.

BALUBAENE

Nordmenn tok med hjem uttrykket «baluba», som nedsettende betegnelse på kaos. Balubaene var utsatt for noe nær et folkemord. Belgierne hadde gitt dem utdanning og lavere stillinger, og en viss levestandard. De var hatet av andre.

Sør i E'ville lå lenge en flyktningeleir for balubaer. Når kvinner derfra skulle til FNs italienske feltsykehus, ofte med små barn, måtte de opp før soloppgang for å gå gjennom byen og videre til sykehuset halvveis ut til flyplassen. Så måtte de vente, og deretter gå samme vei tilbake igjen. De var neppe «hjemme» før utpå natten. En av de få helt klare ordene i gråsonen var at det var forbudt for kjøretøyer å ta med sivile. Ofte sto kvinnene i veikanten og løftet opp barna sine for å vise dem frem, når FN-kjøretøyer kom fordi FN i E'ville så åpenbart ikke noe problem.

I balubaleiren bodde MovCons ca. 20 arbeidere. Sjøføren deres måtte opp før solen, gå gjennom byen og ut til Sabena for å hente Bedford lastebilen vår, kjøre tilbake til leiren og så kjøre arbeiderne tilbake forbi Sabena og ut til flyplassen. På ettermiddagen var det motsatt rute, og heller ikke han kunne nå «hjem» før utpå natten. Seks, syv dager i uken.

BALUBA JEUNESSE

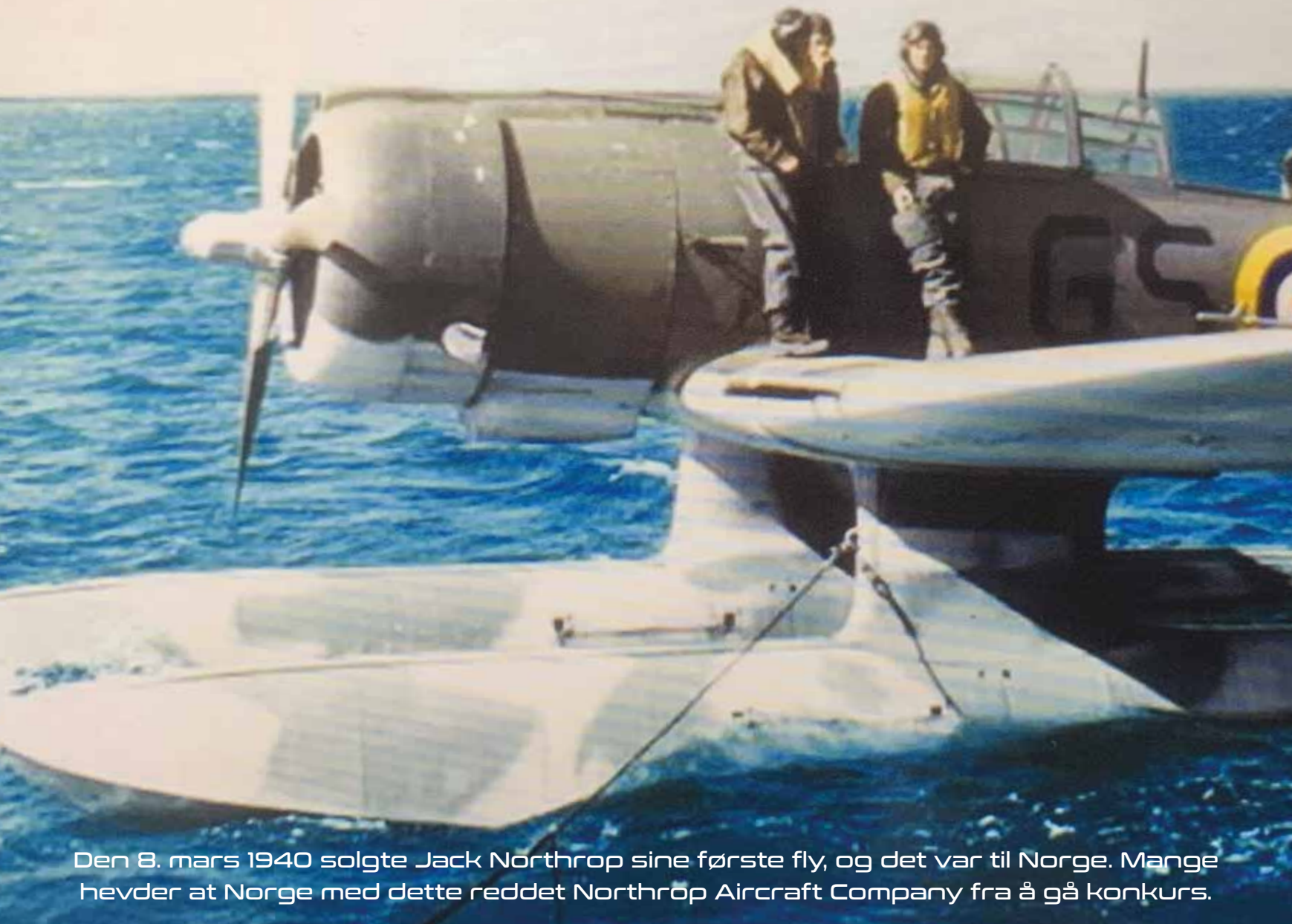
Det fantes organisasjoner som BalubaKat og Baluba Jeunesse, med militante fløyer. Sistnevnte kunne marsjere truende rundt, med sine mache-ter og klubber. Formasjonen hadde de tatt etter FN-styrkene, og bak sjefen gikk «sambandsmannen» og snakket i «radioen», som var en fasttelefon med dinglende ledningsstump, stjålet fra en belgisk bolig. I dag er slike organisasjoner på nettet.

KORRUPSJON

Da MovCon sersjant Odd Hverven kom fra Norge til Leo, ble han som alle andre fortalt at offisiell pengekurs var 63 franc på dollaren, men at det bare var å gå på torget og få 300 på svartebørsen. Idealisten Hverven gikk imidlertid i Leos største bank og la to ti-dollarsedler i luken. Kassereren så himmelfallen på Hverven og pengene; så fisket han opp en franc-bunke av egen lomme, telte opp svartebørskurs og puttet dollarene i lommen sin.

Men man skal ikke hovre. Deler av MovCon, så vidt vites ingen nordmenn, drev i sivil stil utstrakt sigarett-smugling sammen med flybesetninger fra cargo-selskaper FN hadde hyret inn.

Det er 80 Norge kjøpte 24

Den 8. mars 1940 solgte Jack Northrop sine første fly, og det var til Norge. Mange hevder at Norge med dette reddet Northrop Aircraft Company fra å gå konkurs.

AV EINAR HOLST CLAUSEN
BILDER FORSVARET OG TOM ARHEIM

FLYKJØP RETT FØR ANGREPET PÅ NORGE

Den 8. mars, altså litt over en måned før den tyske krigsmakten gikk til angrep på Norge, signerte Norge i USA kontrakten på kjøp av 24 amfibie-patuljebombere av typen Northrop N-3PB. At dette innkjøpet kom så sent, sier noe om regjeringen Nygaardsvolds manglende situasjons-forståelse på den tiden. For materiell-

messig lå både Hæren og Marinen «nede for telling». Marinen slet med fartøy fra første verdenskrig og utdaterte fly fra samme periode. Riktig nok hadde vi Gloster Gladiator dobbeltdekker jagerfly på Fornebu.

Norge hadde i juli 1939 bestilt 12 Curtiss Hawk 75A-6, til en verdi av 4,3 millioner kroner. I september godkjente Forsvarsdepartementet en anskaffelse på ytterligere 12 fly. I januar 1940 fløy den første maskinen bygget etter den norske kontrakten, og i februar/mars seilte fem skip med nitten fly fra New York til Oslo. Den

sjette og siste båten, MS Idefjord, forlot New York 22. mars. I løpet av overfarten ble Norge okkupert, og Idefjord gikk til Kirkwall, der de siste fem Curtissene ble losset. De ble senere overtatt av RAF under navnet Mohawk III.

Ingen av de nitten flyene som kom fram til Norge før krigsutbruddet, var satt i kampdyktig stand. Noen sto montert på Kjeller, uten våpen, og noen befant seg fremdeles i kasser på havna. Tyskerne solgte dem til det finske luftforsvaret, da de hadde betydelig mer moderne jagerfly selv.

År siden Northrop N-3PB

Norsk Northrop på sin base på Island.

Den nyrestaurerte Northrop N-3 PB under avduking i Hawthorne i 1980.

HISTORISK INNKJØP

Etter krigsutbruddet i 1939, startet Marinens Flyvevæsen jakten på et nytt fly. På slutten av året 1939 ble kaptein i Marinen, Kristian Øverby beordret til USA på jakt etter aktuelle flytyper. Øverby var nylig utdannet flyingeniør fra Massachusetts Institute of Technology. Etter besøk hos flere flyprodusenter, kom Øverby over en nyetablert produsent, Northrop Aircraft Inc i Hawthorne. Ved Øverbys ankomst til Northrop-fabrikken, hadde de allerede laget blåkopi på sitt første fly. Kaptein

Øverby foreslo flere justeringer/modifikasjoner, slik at flyet ville møte norske krav, og dermed var amfibie-patroljebombeneren N-3PB, med 3-manns besetning en virkelighet.

Han signerte på vegne av den norske regjering kontrakten på 24 fly den 8. mars 1940. Kontrakts-summen var på 1.485.569 dollar, motorer var ikke inkludert. Dette ble Northrop's første fly i produksjon, og Norge ble den første kunden til denne nye fly-fabrikken. Det ble også Norges første spesial-bygde fly produsert i et annet land enn Norge.

Mange hevder at kontrakten på levering av 24 N-3PB til Norge, reddet Northrop fra å gå konkurs.

MARINENS NYE JAGERBOMBER BLE LEVERT DIREKTE TIL ISLAND

Naturligvis kunne ikke våre bestilte N-3PB fly leveres til et okkupert Norge, så 21 fly ble fra 1941 fortløpende levert og tatt i bruk fra baser på Island (3 til Canada). Det ble 330 skvadron som opererte «patroljebombeneren» Northrop N-3PB, under britisk kommando.

Slik fremstår den restaurerte N-3PB i dag på Flysamlingen på Gardermoen. Den fremstår som ny.

Norge hadde Curtiss Hawk jagerfly i kasser når Tyskland angrep Norge i 1940. Tyskerne solgte de til Finland.

Noen få Curtiss Hawk ble reddet, og ble brukt til utdanning av norske piloter i Canada.

HVA SKJEDDE MED FLYENE UNDER KRIGEN OG TIDEN ETTER?

Base-forholdene på Island var svært krevende. De hadde ingen hangarer, og all drift og vedlikehold måtte foregå ute i all slags vær sommer som vinter. Noe som var svært krevende, spesielt for skvadronens teknikere. Av de 21 flyene fra baser på Island, krasjet elleve, ett ble demontert som dele-fly, syv ble etter krigen vraket/hugget opp, ett ble fløyet til Sola flystasjon (hugget i 1949), og det siste ble fløyet til Kjevik flystasjon, der det ble brukt i utdanningen av flymekanikere. Dette ble dessverre også hugget noen år senere.

RESTAURERING AV GJENFUNNET N-3PB VRAK

I 1943 nødlandet den norske N-3PB F 20 på

elven Thiorsa på Island under en kraftig snøstorm, og sank. Piloten var Sevy Bulukin. I 1979 ble vrakrestene av N-3PB/F 20 oppdaget, og i samråd med Northrop, ble det bestemt at flyet skulle restaureres. Det ble i en norsk/amerikansk operasjon hevet fra elven, og senere transportert med norsk Hercules til USA/San Diego Aerospace Cooperation. Der startet det nitidige og krevende restaurerings- og rekonstruksjonsarbeidet. En rekke av Northrops ingeniører på den tiden, samt teknikerveteraner fra Northrop, som var med å bygge N-3PB i 1940-årene, sto for den fantastiske restaureringen. Arbeidet tok ett år, og under en stor seremoni i Hawthorne i 1980, ble smykket av en N-3PB overlevert til norske myndigheter. Til stede var representanter fra Regjeringen, Luftforsvarets ledelse, men også flygeren Sevy

Bulukin (nå som oblt) som krasjlandet på elven. Flyet ble demontert og transportert til Norge, der det i dag står utstilt på Forsvarsmuseets flysamling på Gardermoen. Det er vel verdt et besøk!

NYTT FUNN PÅ ISLAND!

Under Offisersbladets reportasjetur til Island/Keflavik i mars under NATO-oppgjøret Iceland Air Policing (se artikkel i denne utgave) med våre F-35, ble jeg kontaktet av en Islandsk minedykker. Han kunne fortelle at han nylig hadde dykket ned og oppdaget en hel N-3PB på 10-15 meters dyp, liggende på ryggen. Offisersbladet har anmodet minedykkeren om å dykke ned på nytt og ta bilder. Er dette noe vi burde følge opp? Det er i alle fall flyhistorisk meget interessant!

Avslutningsseremoni for Forsvarets befalsskole Kull 1/2020

Under en fin seremoni i Fanehallen på Akershus festning den 6. mars, mottok elevene/sersjantene (tilsvarende) sine vitnesbyrd for fullført befalsskole. Stolte foreldre og pårørende var også til stede. Sjef Forsvarets Høgskole generalmajor Henning-André Frantzen hilste de ny-uteksaminerte og sto senere for utdelingen av vitnesbyrd og bestemanns-premier, sammen med sjefssersjant i Hæren Rune Wenneberg og befalskolesjef oberstløytnant Christine Huseby. Skolesjefen holdt også tale med hyllest til de nye befalingsmenn- og kvinner. Fordi flere av de er tilknyttet spesialavdelinger i Forsvaret, var det ikke lov til å ta bilder som viste ansiktene, derfor kun bilder bakfra.

Stabsmusikken sto for musikkinnslagene, og det var dekket til lunch på artilleri-loftet etter seremonien. BFO var for øvrig eneste tilstedeværende organisasjon i Fanehallen denne dagen.

Einar Holst Clausen

Avdelingsmerker og gradstegn i Forsvaret 1940-2015

Kom over en interessant bok om avdelingsmerker og gradstegn på uniformer i det norske forsvar fra 1940-2015. Boken er skrevet av Øivind Richard Makilla og utgitt på TankeStreken DA. Det var faktisk veldig interessant å lese/se avdelingsmerker, skvadronmerker og gradstegn fra alle forsvarsgrener helt tilbake til 1940. Det er på mange måter ren forsvarshistorie. Boken kommer med tre forskjellige omslag, Hær, Sjø og Luft. Den kan bestilles ved å kontakte tomarheim@icloud.no

Einar Holst Clausen

Sterk kritikk for dårlig vask!

På hele forsiden til Romerike Blad og over et stort oppslag inne i avisen fredag den 6 mars, får ISS og dermed også FLO som har kontraktet de, sterk kritikk for elendig vask av kontorer, toaletter og andre fellesområder. Denne gangen gjaldt det på Sessvollmoen. Dette er dessverre et gjennomgående problem ved Forsvarets avdelinger om dagen. Problemer med sikkerhetsklarering for de sivile ansatte ved ISS, har også vært problematisk, da de noen ganger må følges rundt.

Forsvaret har kanskje spart noen penger på å sette vaskeoppdraget ut på anbud, men så er altså resultatet at vi har fått halvparten så god vask!

Einar Holst Clausen

God dag mann - økseskaft

(leserinlegg fra tidligere prosjektoffiser og hovedinstruktør stridsvogn)

Einar Holst Clausen gjør en flott figur som redaktør, og presenterer stadig interessante og relevante artikler. Jeg leste nettopp gjennom første utgave 2020, og her har redaktøren imidlertid en del påstander jeg ikke uten videre er enig i! Hvem vinner slaget om slagfeltet? er overskriften i Clausens artikkel om stridsvogner. Den starter godt, men cirka midtveis kommer det en del slutninger som minner om svaret «økseskaft». Clausen skriver at «en helhetlig vurdering av vognens kapasitet tilsier at K2 ligger et godt stykke foran Leo2...». Min vurdering er at hovedkapasitetene (ildkraft, mobilitet, beskyttelse) for K2 og Leopard 2A7 er omtrent like. Begge plattformer har styrker og svakheter, men disse er ikke uten videre direkte sammenliknbare.

3 ELLER 4 MANNS BESETNING?

Leopard 2, i alle varianter, har 4 manns besetning. Dette blir av enkelte sett på som en ulempe, sammenliknet med 3 manns besetning. I en 4 manns besetning risikerer vi å miste 4 liv hvis det går galt, og en 3 manns besetning «sparer» sånn sett et liv. Imidlertid mener jeg at 4 manns besetning har noen fordeler som ofte underkommuniseres. Vakthold og vedlikehold er eksempler på oppgaver der hver person teller. Besetninger på 3 vil rett og slett være avhengig av hjelp utenfra for å klare slike oppgaver. Laderen (personen) gjør i dag mye mer enn å lade kanonen; laderen er gjerne også lagets «kokk», sanitetsmann, sambandstekniker, og MG skytter. Kort sagt tror jeg at 3 manns besetninger har lavere stridsutholdenhet og er mindre fleksible, enn de på 4. Dette gjelder for både lagsnivå og troppsnivå.

Noen tror at maskin lader er mye raskere enn person. Maskinen vil nok vinne ved svært høyt ildvolum; rett og slett fordi personen etter hvert kan bli sliten. Samtidig er det verd å tenke over at normal stridsteknikk er å skyte 1-3 skudd før en skifter posisjon. Erfaring fra internasjonale skarpskytinger, som for eksempel «Strong Europe Tank Challenge», viser faktisk at personene ofte lader marginalt raskere enn maskinene i de scenarier som utspilles.

Hvorfor velger enkelte da autolader? Ulempen med å ha en person til å lade kanonen er at denne må ha plass til å stå oppreist. Maskinen trenger ikke innvendig ståplass, og derfor blir disse tårnene signifikant (flere tonn) lettere; fordi de er lavere. K2 er 2,40 meter høy, mens en Leopard 2A7 er 3,03 meter høy. Til sammenlikning er en T-90 2,22 meter høy; og derfor er den en del tonn lettere enn K2.

Russiske vogner har veldig lave tårn, noe som også gir en fordel i beskyttelsen (vanskeligere å se, vanskeligere å treffe). Samtidig har disse redusert evne til å senke kanonen («skyte i utforbakke»), fordi det er lite bevegelsesfrihet inne i tårnet. Dette problemet gjelder imidlertid ikke K2, fordi denne har evne til å heve og senke belteverket. Manipulering av belteverk fører til at kanonen flyttes i høyde. Ideen er i seg selv ikke ny; dette gjorde svenskene med sin «S-103» på 60-tallet. For K2 medfører dette en større evne til å heve og senke kanonen enn det Leopard 2 har, og dette kan regnes som en fordel under defensiv strid i kupert terreng.

HVA ER NY OG HVA ER VELPRØVD TEKNOLOGI?

De individuelle kontrollerbare løpehjulsarmer er eksempel på ny teknologi. Forutsatt at dette er et pålitelig system, så har Clausen på dette området rett i at «K2 ligger et godt stykke foran». K2 kan rett og slett senke vognen ned i dekkstilling, og det er virkelig en god ide fra konstruktørenes side! Dette mener jeg er den klarreste nyvinningen, sammenliknet med hva som er tilgjengelig i en Leopard 2 A7.

Clausen skriver videre at K2 har «moderne motor og drivverk som gir økt effekt pr tonn». Etter det jeg vet bruker K2 en tysk kraftpakke (EuroPowerPack), tilsvarende Leclerk, Challenger 2 og Merkava MK4. Denne kraftpakken har et mer kompakt design enn den i Leopard 2, men yter samme effekt. Etter det jeg kjenner til, jobber Hyundai Rotem med en «reversed engineered» versjon av MTU/RENK motoren, men jeg tror de ikke har kommet i mål med dette ennå.

Autoladeren i K2 er en kopi av den som står i Leclerk. Kanonen er i all hovedsak kopi av Rheinmetalls L-55, med mer krom. Leopard 2 A7V bruker kanonen L-55A1; en løsning som ble ferdig rundt 2018. Med andre ord er dette kanon som mer enn «matcher» dagens panseringsnivå på østlige stridsvogner. Altså finnes det flere eksempler på at «nyvinningene» i K2 ikke uten videre er revolusjonerende, men at det på viktige områder er «shoppet» gode løsninger fra andre eksisterende plattformer.

DIGITAL ELLER ANALOG?

Mange har hengt seg opp i at Leopard 2 A7 er analog; og mener det er en ulempe sammenliknet med digitale løsninger. Det er riktig at Leopard 2 A7 viderefører det analoge 400Hz systemet. Spørsmålet er om «folk flest» vet hva det betyr? Det betyr at styringssignalet fra rettehåndtaket til rettesystemet er videreført analogt, uten behov for digital koding og dekodning. Konstruktørene mener det gir mer presis målfølgning.

En Norsk versjon av Leopard 2A7 vil imidlertid ha samme digitale datasystem (ICS) som CV90, og ha evne til å håndtere digital måloverføring mellom plattformer. Det er dette som er kjernen i behovet for digitalisering, for det er dette som gir økt effektivitet på slagfeltet. Videre handler det om ytelsen til siktemidler, og disse er svært gode på Leopard 2 A7. Sett opp mot digitalisering er det verd å nevne at både det termiske siktet ATTICA, og de optiske siktene EMES og PERI har løsninger for eksport av kamerabilde. Jeg er altså uenig med Clausen, når han antyder at teknologien i Leopard 2 har stagnert.

Clausen har rett i at Hæren sliter med å få tak i deler til Leopard 2 A4 NO. Han peker på flere relevante årsaker til dette. Jeg vil bare presisere at mye av problemene Hæren opplever, handler om at dagens vogner (individene) er gamle, og at komponenter havarerer etter årelang slitasje. Når komponenten har vart i 20- 30-40 år må man si at designet i utgangspunktet er veldig bra!

Da Hæren fikk Leopard 2A4 NO rundt år 2000, var det gamle vogner med ny maling. «Lipstick on a pig». Det er ikke et aktuelt alternativ denne gangen. I den grad motorer, girkasser og liknende kan bli gjenbrukt, så er det etter en grundig inspeksjon og fullstendig overhaling. Gjenbruk kan klinge negativt i enkeltes øre, men det er akkurat dette Tyskland gjør selv med 104 vogner (A7V). Dette gjør de fordi det er økonomisk gunstig, uten at det går på kompromiss med krav til ytelse. Tar de feil? Jeg har vært på fabrikken og sett hvordan A7V faktisk blir bygd, og det foregår på en langt mer grundig måte enn det Clausen frykter.

MOBILITET; VEKTEN PÅ SKÅLEN?

Det går ikke an å se bort fra fordelene K2 har med at den er lettere enn Leopard 2 A7. Clausen roser CV90 sin mobilitet, og skriver at ny stridsvogn «må kunne operere sammen med disse sommer og vinter». Han har også trykket en figur som viser K2 sin evne til å forcere stigning, helling og diverse hindringer. Det er ikke nevnt et ord om at Leopard 2 klarer det samme! Alle som har hatt anledning til å prøve, vet at Leopard 2 A4 NO har en svært gode terrengegenskaper; ofte bedre enn CV90.

Det er relevant å tenke at Leopard 2 A7 vil kunne ha dårligere mobilitet enn Leopard 2 A4 NO. Hæren har tatt i bruk bergespanservogn Wisent 2, med samme vektklasse som Leopard 2 A7. De erfaringene Forsvaret gjør her blir åpenbart viktige for alle spørsmål om mobilitet.

Mobilitet handler om flere ting enn vekt, men det er klart at høy vekt i seg selv er en ulempe! Dette gjelder ikke minst i forhold til de regler som gjelder for bruk av veinettet under fredsmessig trening og øving. Det er viktig for Hæren å kunne øve langs offentlig vei, selv om en kan se for seg at strid langs offentlig vei vil følge andre regler enn de veimyndighetene håndhever i fredstid (levetidsbestemmelser for bruere og veibaner). Clausen har i sin figur oppgitt at Leopard 2A7 veier 68-72 tonn. Etter det jeg kjenner til veier Leopard 2 A7V 64.5 tonn... Det er tyngre enn K2, men det er lavere vekt enn de amerikanske vognene som vi skal sloss «side om side» med. Om veiene ikke bærer 70 tonn, så er ikke løsningen (isolert sett) å velge en 56 tons stridsvogn!

OPPSUMMERING

Jeg håper at mine argumenter står på egne ben. Jeg mener det aller viktigste er at Hæren får moderne stridsvogner så fort som mulig. Ut fra det lille jeg vet om K2, antar jeg det er en god kandidat. På noen områder bedre, på andre områder ikke bedre enn Leopard 2. Jeg vil imidlertid advare mot den generelle omfavning av 3-manns besetning og autolader. Jeg mener også at problematiseringen av Leopardens delvis analoge system er irrelevant, og jeg mener at mobilitet må vurderes og evalueres etter flere faktorer enn systemets egenvekt.

I tillegg til det som kan måles og veies på en enkelt vogn, skal politikerne ta

Seks nye ubåter!

Stortinget har bestemt at det skal anskaffes fire nye ubåter fra Tyskland til erstatning for de seks fra den gamle Ula klassen. Ikke alle synes at dette er nok for kyststaten Norge. Nylig gikk en ansatt fra Sjøkrigsskolen ut og hevdet at fire båter var for lite. Norges forsvarsforening har tidligere uttalt at en må ha seks nye ubåter. Sjømilitære samfund (SMS) har også vurdert antallet og anbefaler det samme. Begrunnelsene er flere.

Antallet ble vurdert på 80-tallet i forbindelse med anskaffelsen av Ula klassen, og analysen gikk da ut på at en minst måtte ha åtte båter for å kunne opprettholde tilgjengelig kapasitet og regenerere tilstrekkelig kompetanse. Forsvarets forskningsinstitutt (FFI) konkluderte senere med seks båter som en såkalt kritisk masse, det vil si at dette var det antall båter som skal til for å regenerere og vedlikeholde nødvendig teknisk- og operativ ubåtkompetanse til styring og støtte. Disse faktorene er nok like gyldige i dag. Nyere studier foretatt av både Sjøforsvaret og FFI har også kommet med samme konklusjon.

En båt vil dessuten være utilgjengelig i store deler av året. Og vedlikehold og oppøving begrenser operativ tilgjengelighet ytterligere. Med fire ubåter vil

Norge med andre ord ha bare en til to båter operativt tilgjengelig i store deler av året langs en over 100 000 km lang kyst! Det er også trolig at et moderne våpensystem som den nye ubåtklassen er, vil måtte gjennomgå hyppigere oppgradering enn tidligere.

Sjømilitære samfund anbefaler nå opsjon på to nye båter, og at alle de seks ubåtene i Ula klassen beholdes utover 2022. Er det ikke teknisk mulig å holde alle de seks båtene i drift til de nye er anskaffet, må målet være å holde minst fire ubåter operative i det kritiske vekslingsfeltet mellom de to klassene.

Organisasjonen er ikke en fagforening, men en forening som arbeider for et godt og troverdig sjøforsvar dannet allerede i 1835. SMS utgir Norsk Tidsskrift for Sjøvesen seks ganger i året. Medlemskap er åpent for alle med interesse for kyst- og sjøfartsnasjonen Norge og Sjøforsvaret samt selvsagt alle tilsatte i Sjøforsvaret.

Nils Tore Gjerde

medlem av Romsdal forsvarsforening

Lønn – inntekt – pensjon!

I et håp om at noen beslutningstakere leser dette, ønsker jeg å belyse min situasjon, som ikke er unik, og vise konsekvensene av valg som er gjort eller i ferd med å bli gjort i Forsvaret.

Jeg er en ansatt i Forsvaret på litt over 30år. Jeg har det man tidligere kalte avdelingsbefalskontrakt som nå heter T-35. Vilårene for kontrakten er enkle; man blir ansatt i Forsvaret til man er 35år, og må etter det finne seg noe annet å gjøre. I løpet av den kontraktperioden opparbeider man seg en bonus. Bonusen er på 5,5G (Grunnbeløp i folketrygden) ganger 2, og utbetales over 2år. Denne bonusen er skattepliktig, men gir ikke ferie-pengegrunnlag og er ikke pensjonsgivende. Bonusen er ment å gi mulighet til å gjøre seg konkurransedyktig for arbeidsmarkedet etter fullført kontrakt.

Jeg har nå fått tilbud om den andre kontraktsformen til Forsvaret, T-60. T-60 kontrakten tilbys personell som har det man kaller «aldersuavhengig kompetanse». Kontrakten gir meg fast jobb til jeg er 60 år, som er den lovpålagte pensjonsalderen i Forsvaret. Å underskrive denne kontrakten betyr også at jeg må si ifra meg den bonusen jeg har opptjent.

Selv om en fast jobb i statlig sektor frister, og på en arbeidsplass jeg virkelig trives i, ønsker jeg ikke å inngå ny kontrakt. Og det er bakgrunnen for dette valget jeg ønsker å belyse; hvorfor vil jeg ikke sikre meg en fast jobb?

For å forklare det må jeg starte med lønnen. Å være ansatt i Forsvaret, og jobbe «på gulvet» betyr at jeg har en lav lønn. Spesielt dersom man tenker på at min profesjon er å risikere livet mitt for Norge. Jeg er et maktmiddel som den norske stat har tilgjengelig, et maktmiddel som trener på å ta liv.

Min lønn er under 450.000 kr i året, det etter over 10år i samme profesjon. Dette er betalingen jeg får for å være på jobb fra åtte til fire. Min inntekt, er langt høyere. Når Forsvaret drar ut og øver kjøper de fritiden min. På en ukes øvelse kjøper de min arbeidskraft hele døgnet fra mandag til fredag. Jeg er ikke underlagt arbeidsmiljølovens vernebestemmelser og har ikke forutsigbarhet i når jeg får sove eller spise. Prisen Forsvaret betaler for dette? Under 4.000 kroner per døgn. Det høres kanskje mye ut, men la meg vise deg et enkelt regnestykke; 64 timer fritid kjøpes – overtidsbetalingen for dette med 50% overtids-betaling er i nærheten av 23.000 kroner. Forsvaret betaler under 16.000 kr.

Dette aksepterer vi som jobber i Forsvaret, vi forstår at det må være slik. Vi kan ikke forholde oss til en arbeidsmiljølov når vi trener på krig. Vi kan ikke forvente å vite når vi kan spise eller sove i et krigsscenario. Vi forstår også at

det vil være altfor dyrt og betale fullt ut for alle timene. Derfor aksepterer vi dette. Men dette har likevel en effekt på valget mitt. Fordi betalingen jeg får for fritiden min gir meg ikke pensjonsopptjening.

Dersom du ikke har fått det med deg så ble det 1.januar en ny pensjonsordning. Veldig forenklet er den nye modellen som følger;

Pensjonen din blir beregnet ut ifra hvor mye du har betalt inn til pensjon delt på antall år igjen til det antas at du skal dø. Så la oss si du er 65år, og ditt årskull er antatt å dø i en alder av 85 år. Da deles pensjonsoppsparingen din på 20, og det er dette du får utbetalt. Fortsetter du å jobbe til du er 70år har du for det første betalt mer inn til pensjon, og beløpet deles på 15. Modellen i seg selv mener jeg er brilliant, da den belønner oss for å stå i jobb.

Men, som jeg nevnte tidligere har Forsvaret en særaldersgrense ved lov. Det betyr at jeg må gå av ved fylte 60år. Jeg kan prøve å konkurrere meg inn i andre stillinger, men la oss være ærlig. Det kan være vanskelig å få en jobb ved fylte 60år, spesielt når profesjonen din er så særegen som Forsvaret. Pensjonsordningen som belønner de som velger jobbe lenger, straffer de som er pliktig til å gå av tidligere.

Pliktig fratreden, lav grunnlønn kombinert med at store deler av min inntekt ikke er pensjonsgivende, gjør at valget mitt blir som slik det blir. Jeg tenker livskvalitet i alle livets faser, også når jeg skal gå av med pensjon. Derfor ser jeg ikke noe hensikt i å si ifra meg over 1 million kroner i bonus, for å få lov til å bli en pensjonstaper.

Hilsen

Soldat >30år

stilling til strategiske forhold. At Leopard 2 brukes av våre naboland Sverige og Finland, og av våre nære NATO samarbeidspartnere Nederland og Tyskland, sier noe om sannsynligheten for at Leopard 2 allerede er inne i scenariet dersom den ene eller andre bjella ringer. Jeg utelukker ikke at Korea kan sørge for en tilfredsstillende forsyningssikkerhet, slik Clausen er inne på i

avsnittet «Korea som strategisk partner». Jeg er imidlertid ganske sikker på at Korea ikke vil være en reell strategisk partner, utover det som blir avtalt, kjøpt og betalt.

Christoffer Westermoen

Panther vs. Leopard: En opplyst debatt - for en klok beslutning

Stortinget har besluttet at Norge skal anskaffe nye, moderne stridsvogner. Offisersbladet har prisverdig bidratt til at offentligheten får bedre kunnskap om alternativene.

Den tyske Leopard utfordres av den koreanske Panther, skrev Offisersbladet i sin forrige utgave. Forsvarsminister Frank Bakke-Jensen ble utfordret av stortingsrepresentant Per Olaf Lundteigen om det vil bli gjennomført en åpen anskaffelse, med flere kandidater. «Ja,» bekreftet statsråden, anskaffelsen «planlegges i utgangspunktet gjennomført med konkurranse i markedet», og «Det vurderes flere alternativer». Det siste antas gjelde både anskaffelsesmetoder og stridsvogntyper.

Derfor er det svært betimelig at Offisersbladet bidrar med faktisk informasjon. Like viktig er det at denne blir kommentert og utfordret, slik Christoffer Westermoen gjør i denne utgave av bladet.

Military Equipment Denmark (MED) er representant for koreanske Hyundai Rotem, som produserer K2 Black Panther. Vi kjenner selvsagt K2 godt, og er trygge på at det er det beste alternativ for Norge. Det er derfor betryggende at forsvarsministeren ønsker åpen konkurranse, nettopp for å sikre Norge den beste løsning. For å unngå et alt for ensidig bilde, er det for oss – og for Norge og det norske forsvaret – viktig at systeminformasjon kommer frem, slik omtalen i Offisersbladet bidrar til. Vi er opptatt av informasjonen er korrekt og fyllestgjørende. Derfor ser vi behov for å korrigere og utfylle enkelte forhold Christoffer Westermoen omtaler i sitt innlegg; ikke minst fordi han er en anerkjent faperson på det aktuelle felt.

3 ELLER 4 MANNS BESETNING:

K2 er konstruert slik at alle oppgaver som i eldre stridsvognkonsepter ble utført av et mannskap på fire, nå kan gjøres av tre. Det er altså ikke bare selve lader-oppgaven som er robotisert, men med ny, digitalisert man-machine interface er også en rekke andre tradisjonelle fysiske oppgaver som 'den fjerde mann' om bord utførte på analoge plattformer, overflødiggjort av ny teknologi. Den kanskje viktigste effekten av robotiseringen av 25% av mannskapsoppgavene er vekt- og høyde-reduksjonen: Plassbehovet av en tradisjonell lader gir større flater, større høyde, større beskyttelsesvekt, større forsyningsvolum, mv. At K2 er ca. 20% lettere enn f eks Leopard 2A7, kan i stor grad tilskrives nettopp denne moderne robotiseringen og rasjonaliseringen.

Westermoens kommentar om skuddtakt og hurtighet relatert til manuell vs. automatisk lading av kanon har relevans for eldre kaliber 44-rør (L44, som i US M1 Abrams og norske Leopard2A4). De betydelig lengre, mer presise og moderne kaliber 55-rør (L55) som brukes i nye stridsvogner som K2, og moderniserte vogner som Leopard 2A7, umuliggjør høyere skuddtakt enn ca tolv skudd per minutt, simpelthen grunnet de fysiske svingningene i de lange kanonrørene. Dette gir selvfølgelig likevel en formidabel effekt i målet, og nærmest 100% treffsikkerhet på alle mål ut til 5 km unna på 2-3 sekunder. Manuell lading for en slik skuddtakt er knapt fysisk mulig, mens en auto-lader derimot kan fortsette med slikt stort ildvolum over lang tid.

Ytterligere et viktig rasjonale for auto-lader, som verken Westermoen eller Offisersbladet har nevnt, er at den generelle skytsutviklingen raskt går i retning av 130 (ev. 140) mm stridvognskyts, til erstatning for dagens 120/125mm. Den nye ammunisjonen for større skyts har egenvekt og plassbehov som uansett krever automatisk lading. K2 er allerede forberedt for denne fremtidige utviklingen med sitt auto-lader konsept – som Westermoen for øvrig feilaktig beskriver som en kopi av teknologien i den franske Leclerc. Hyundai-Rotem har videreutviklet og optimalisert konseptet fra Leclerc til digitalisert 2020-teknologi. De moderniserte plattformene fra den kalde krigen, som Abrams, Challenger og Leopard, synes lite aktuelle for oppgradering til kaliber ut over dagens 120mm. I motsetning til plattformer som er ved slutten av sin totale levetid, er altså K2 Black Panther i begynnelsen av sin.

Generelt vil 3-manns besetning, sammen med den nye generasjon lette, kosteffektive motorer og drivverk, gi en 20–25% lettere stridsvogn. Samtidig gir moderne hydropneumatisk understell – som avløser gammeldags torsjonsfjæring – nyutviklede stridsvogner som K2 en betydelig lavere profil på stridsfeltet. Der f.eks. en Leopard 2A7 rager ca. tre meter over bakken i skuddposisjon, er K2s profil rundt 90 cm, mao. rundt 30% lavere. Disse nye egenskapene gir K2 Black Panther betydelig økt mobilitet og lavere sårbarhet. De reduserer også drifts- og vedlikeholdskostnadene signifikant, sammenlignet med eldre, moderniserte konsepter.

NY OG VELPRØVD TEKNOLOGI:

Offisersbladet fremholder at K2 ligger «et godt stykke foran» bl.a. med ny- og videreutviklede teknologiske løsninger. Det er vi enige i. Det er her også viktig å huske at sentrale delsystemer i K2 Black Panther allerede er velprøvd, og har vist seg meget pålitelige i bruk på K9 artilleriskvads, K21 kampvogn og K1 stridsvogn.

Motor og drivverk – 'power pack' – på K2 er eksempelvis mindre,

[illegible][illegible]

lettere og mer drivstoffgjerrig enn på moderniserte stridsvogner basert på konsepter fra 1970–80-tallet – som Abrams, Challenger, Leclerc og Leopard. I første produksjonsserie var de nye K2-motorene produsert av MTU i Tyskland, der også motorene til bl.a. Leopard 2 lages. Men K2-motoren er altså en ny, mye mer kosteffektiv maskin som krever mindre plass i skroget, mindre drivstoff og mindre vedlikehold – men har samme eller større effekt (avhengig av utgave), og bidrar ytterligere til redusert vekt både på drivverk og skrog. Produksjonsserie 2 har en hybrid tilsvarende løsning, med koreansk motor og tysk transmisjon. Serie 3 vil ha en rent koreansk power pack. Norge vil altså kunne velge mellom flere løsninger.

Konseptet for det hydropneumatiske fjæringssystemet på K2 er velprøvd fra britiske Challenger allerede fra 1970-tallet og franske Leclerc på 80-tallet, men videreutviklet og digitalisert for K2. Tyske Leopard 2 og M1 (USA) har eldre, mekaniske understell-løsninger basert på 60-tallsteknologi.

DIGITAL ELLER ANALOG:

Alle nye, mobile plattformer – sivile som militære – som leveres på 2020-tallet er gjennomdigitaliserte. For kampkjøretøyer begrenser ikke dette seg lengre til ildledningssystemet (FCS) med dataoverføring mellom siktemidler og kommando-/kontrollsystemer, og digital overføring av informasjon mellom plattformer og samvirkesystemer, selv om dette er «kjernen i behovet for digitalisering» slik Westermoen så riktig påpeker. Et bredt spekter av informasjons-behandlingsoppgaver i alle systemene rundt FCS må håndteres digitalt for at kjerneoppgaven – skyte og treffe – i fremtiden skal kunne løses optimalt, og raskere enn fienden. Aktiv og passiv beskyttelse av både systemer og mannskap må styres digitalt: Informasjon om ammunisjon-, drivstoff- og annet forbruk må kunne leses i sann tid i eksterne logistikkenheter; det samme må driftstilstand- og vedlikeholds-status på motor, drivverk og andre vitale komponenter i kjøretøydelen av stridsvognen. Informasjonstettheten på fremtidens slagfelt, både på og utenfor plattformene, vil være så kolossal at bare et fulldigitalisert system kan sørge for den informasjonshåndteringen som gir overlegen utholdenhet, reaksjons- og overlevelsessevne.

En moderne plattform som K2 har integrert dette fra bunnen av: All relevant informasjon er tilgjengelig for alle aktuelle aktører i nettverket; internt og eksternt, samtidig og alltid. Ikke minst betydningsfullt er at alle de 'skarpe' funksjonene i K2 Black Panther også har simulatorfunksjonalitet: Plattformen er altså i seg selv en simulator, hvor alle sider ved kamp, vedlikehold, forsyning, mv. kan trenes fra mannskapets faste plasser om bord – uten at det må anskaffes kostbare eksterne simulatoranlegg.

Med dette komplette digitale grunnkonseptet kan stridsvognenes kapasiteter leveres – og videreutvikles – ut fra brukernes spesifikke krav og behov. Fulldigitalisering kan eksempelvis gi skreddersydde plattformer for bruk i nordområdene, med egenskaper tilpasset polare forhold hva angår topografi, klima, operative oppgaver og motstandernes kapasiteter. Stridsvogner utviklet i forrige århundre, med analoge, mekaniske løsninger, kan *moderniseres* med delvis digitalisering av enkelte funksjoner, men vil aldri kunne levere den samme totale stridsevne som en stridsvogn som er heldigitalisert i alle ledd fra tegnebrettet – en *moderne* stridsvogn – kan.

MOBILITET; VEKTEN PÅ SKÅLEN:

«Mobilitet handler om flere ting enn vekt, men det er klart at høy vekt i seg selv er en ulempe!», fastslår Christoffer Westermoen. Dette er vi helt enige om. Nakne fakta er at K2 (koreansk versjon) og f.eks. Leopard 2A7 (dansk versjon) har stridsvekt på hhv. 56 og 68 metriske tonn. K2 er altså 18% lettere, eller omsatt i kjent hardware: Forskjellen er 1 stk. M113;

eller 10 stk. VW Golf. Omsetter vi dette videre til marktrykk, altså kg per kvadratcentimeter, blir tallene ca. 0,9 vs. ca. 1,1 – altså rundt 20% mindre. Til sammenligning er tallet for en CV90 ca. 0,8.

At dette har konsekvenser for så vel bropasseringer og vegslitasje i fredstid, og mobilitet i norsk topografi i øvelse og strid – ikke minst i nordområdene – er ganske åpenbart. Men når vi ut over 'dum vekt' legger til mobilitetsegenskapene som et dynamisk belteverk skaper, hvor hvert av løpehjulene kan løftes og senkes individuelt og samlet – og sammenligner dette med et eldre, mekanisk torsonsstav-understell – øker terrengmobiliteten formidabelt. Koreansk topografi og klima har for øvrig betydelig mer til felles med norske forhold enn de sentraleuropeiske forhold som ligger til grunn for utviklingen av stridsvogner fra og for den regionen.

OPPSUMMERING:

Formålet med dette innlegget er å klarere ut misforståelser og mangelfull informasjon relatert til teknologiske forskjeller mellom et moderne kampsystem utviklet i den digitale epoken etter år 2000, slik K2 Black Panther er, og moderniserte analoge plattformer utviklet i forrige århundre.

I en klok anskaffelsesprosess er det naturligvis minst like vesentlig å vurdere sikkerhets- og næringspolitiske aspekter, nasjonale og militærstrategiske kriterier og landoperative forhold; som de her omtalte teknologiske konsepter og løsninger. Til dette hører muligheter for utvikling av reelt funksjonerende langsiktige strategiske partnerskap knyttet til levetidsperspektiv og videre utviklingspotensial, logistikk-konsepter for utholdenhet i kriser og krig, og ikke minst etablering av smarte, langsiktige gjenkjøpsarrangementer.

Hva alt dette angår, er vår ærbødige påstand at koreanske aktører, med sine verdier og produksjonsnormer, ikke står tilbake for leverandører fra andre deler av verden – snarere tvert om. Disse forholdene vil vi gjerne bidra til å belyse ved kommende anledninger.

Vi er også helt på det rene med den 'sense of urgency' som gjelder anskaffelse av ny norsk stridsvogn. Produksjonen av K2 Black Panther pågår for fullt. Mulig leveranse av K2 til Norge allerede om 18 måneder er derfor skissert for videre diskusjon med norske myndigheter – og norsk industri. Så vidt vi vet står heller ikke dette tilbake i forhold til andre produsenter.

Forsvarsministeren uttaler at det er planlagt med en åpen konkurranse – men åpner for en direkteanskaffelse. En slik kan selvsagt skje med hvilket som helst land, også Sør-Korea, men det er ingen hemmelighet at sterke krefter arbeider for en slik avtale med Tyskland. Hæren har lenge argumentert sterkt for en snarlig anskaffelse av nye stridsvogner. Stortinget har vedtatt anskaffelse av moderne stridsvogner. Vi opplever at Hærens interesse for en snarlig anskaffelse av genuint moderne stridsvogner er tilstede, men at blikket ensidig er rettet mot Tyskland. Uten vilje til å se langt fremover og utforske reelle alternativer, risikerer Hæren – og Norge – å kortslutte en systemkritisk anskaffelse.

Vi har inntil videre, uten hell, invitert Hæren til å besøke Korea og selv studere K2. For en investering på mange milliarder – for flere tiår fremover – bør det være vel anvendt tid. Og invitasjonen står ved lag.

Mogens Rasmus Mogensen
Vice President, MED

En marineoffisers tips til hvordan man kan takle isolasjon

Nasjonen er satt i karantene, og vi er alle bedt om å holde oss hjemme, for oss selv. På sosiale medier flommer det over med råd og tips om hva en kan finne på. Det skal letes fram gamle album, filmer og lysbilder. En skal sitte i sofakroken med koseteppa og lese romaner. Spørsmålet blir etter hvert, hva skal vi gjøre på dag 9? Eller hva med dag 23? Se gjennom de gamle albumene på nytt, vaske skuffen igjen, eller kose seg med nok en film på Netflix?

Vi er alle i hver vår båt, men vi seiler i formasjon mot et felles mål. Epidemiotoppen er estimert til å nå toppen i løpet av mai, så vi bør forberede oss på at hjemmekontor og karantener kan komme til å vare lenge.

Så, hvordan skal du og din familie takle dette? Kanskje noen råd fra oss sjøfolk, som er vant med isolasjon på mindre områder, over lengre perioder, vil kunne hjelpe i en mildt klaustrofobisk periode.

Etter en mannsalder på havet, og som tidligere skipssjef i Marinen, har jeg lang erfaring med å få et fartøy til å fungere i all slags vær, over lang tid, med et mannskap som trives, og som tar vare på hverandre. Jeg håper og tror at mine erfaringer kan være overførbare til ditt hjem.

Det overordnede rådet er at man opprettholder rutiner. I en militærbåt har vi daglige rutiner, uavhengig om det er tirsdag, torsdag eller søndag. Maskineriet skal oljes, dekket skal svabres, kart skal rettes og det skal navigeres. Med andre ord, det er viktig å opprettholde - og gjennomføre - daglige kjente rutiner.

Ditt hjem er din båt, og i denne spesielle situasjonen råder jeg alle hjem til å etablere faste daglige rutiner. Rutiner er nødvendige, og bidrar til aktivitet og ro.

Dagen bør starte til fast tid. Alle familiens medlemmer bør komme seg opp i god tid til morgenrutinene. Hjemme hos oss strekkes sengene, rommene ryddes, vi spiser frokost sammen, før vi er klare for en dag foran skjermen.

Personlig god hygiene er også viktig, både om bord i en båt og i hjemmekarantene. En ren kropp er bra for den mentale hygien, samtidig som det bidrar til hindring av smittespredning.

Midt på dagen spiser vi felles lunsj, rundt bordet, til fast tid. Har man tid og ikke har symptomer på luftveisinfeksjon, jeg vil råde alle til å ta en tur ut i løpet av dagen, for å luften kropp og sjel.

Når arbeidsdagen eller skoledagen er over, er det god rutine at man lager middag. Mat er trivsel om bord på båt, og i et hjem. Er man flere i husstanden, kan matlagingen kanskje gå på rundgang slik at alle kan bidra? De som ikke lager middag kan gjennomføre det vi i Marinen kaller for oppskvær - fartøyet ryddes og vaskes.

Når vi bruker samme areal oftere enn ellers, vil det også være behov for hyppigere rengjøring. Om bord på en båt har vi hovedrengjøring

minst en gang i uken. Da vasker alle ned hele fartøyet grundig. Gjøres dette til en del av de faste rutinene er det utrolig hvor mye mestring, samhold og god stemning en god hovedrengjøring kan skape.

Hvis man virkelig vil leve ut militærbåtanalogien kan man lage egne vaskeområder, og lage en morsom inspeksjon i heimen. Fenriken i Kompani Lauritsen på TV2 er et praktisk eksempel til etterfølgelse.

Som voksen har man ansvaret for å holde moralen oppe i eget hjem. Planmessighet, tydelig kommunikasjon, forventningsavklaring og aktivitetsstyring er viktigere enn noen gang. Mange foreldre får satt sine personlige egenskaper og lederskapsferdigheter på prøve de neste ukene. Følelser er selvsagt lov, og følelser vil komme. Som marineoffiser kan jeg nesten garantere at man etter noen uker i isolasjon vil gå hverandre på nervene, innimellom. Da er det viktig med de gode samtaler og gode tilbakemeldinger. Ta gjerne en oppsummering på slutten av dagen. Hva fungerte i dag? Hva fungerte ikke i dag? Hva må endres til i morgen? Planlegg hverdagen, og hold fast ved rutinene.

Skriv gjerne opp en dagsplan på en tavle. Dette skaper forutberegnelighet og motivasjon for de andre i husstanden. Videre er det viktig at planen holdes, og at man er streng med overholdelse av tidene som er satt. Får du i gang faste rutiner og aktiviteter i hjemmet, vil du holde deg og dine i gang. Dette er sunt mentalt og fysisk, og ikke minst - du får tiden til å gå.

Marineoffiser med lang erfaring

KARRIERERÅDGIVNING

ARNE FALBACH
958 08 788
af@astrea.no

WWW.ASTREA.NO

ASTREA
lederrekruttering & rådgivning
Følg oss på Facebook.com/AstreaRekruttering

Sommeren nærmer seg! Og snart kan du nyte livet på sjøen.

Smak litt på det. Sol, bølgeskvulp og saltvann i håret.
For mange av oss er det selve sommerdrømmen.

Vi håper du får mange fine dager på sjøen i sommer. Og uansett hvordan sesongen blir, er en skikkelig god båtforsikring lurt. Da slipper du nemlig at hele sesongen blir ødelagt om noe skulle skje.

Vår båtforsikring dekker alt fra hærverk og tyveri til totalhavari, og gjør at du kan nyte båtlivet uten bekymringer

Ta kontakt med If på telefon 21 07 57 10 eller if@fp.no

så forteller de deg mer om Båtforsikring
og alle de andre gode fordelene du har som medlem.

I samarbeid med:

Nye stridsvogner: Tenke langt – handle klokt

Et globalt virusangrep rammer økonomi og samfunnsstrukturer. Men historien er ikke slutt: Kriser og konflikter vil komme igjen. Og igjen. I stadig nye, overraskende former. Et sterkt forsvar er den langsiktige garantisten for nasjonal stabilitet og trygghet.

Landsstridsevne med slagkraftige kampavdelinger er grunnfjellet i et tidløst forsvar. Kjernen i fleksibel landmakt er våre beste soldater utrustet med de beste verktøy vi kan gi dem: Verdens mest moderne kamp- og stridsvogner; for mobilitet, overlevelse og stridskraft under alle tenkelige forhold.

Forståelsen for det tette samspillet mellom moderne mekanisert infanteri og moderne stridsvogner som fundament i «*boots on the ground*» også i fremtidens landmakt, har de siste par tiårene her i landet underlig nok vært unødig tåkelagt – ikke minst av oss hærfolk selv. Heldigvis har vi nå en hærsjef som er krystallklar i sitt syn på hva en moderne hær er, og ikke er; og hans autoritet bestrides sjelden. Generalen fastslår at vi trenger minst 84 nye stridsvogner for å ha en relevant hær. Koplek til den nå allmenne politiske erkjennelsen av at landstridsevnen må styrkes, er det derfor nå tid for å forsterke sjefens krav overfor politiske beslutningstakere: Det er disse verktøyene, og evnen til å utnytte dem, som skiller en hær fra en milits. Moderne stridsvogner er boots on the ground.

Til tross for dette åpenbare, vel kommuniserte behovet, er det i den samfunnskrisen vi nå står samtidig tid for å advare mot å la seg blinde av

en 'sense of urgency' som nærmest ukritisk fører oss i armene på første tilbyder som mener å ha vidundermidler leveranseklare i sine hyller. Som for andre offentlige investeringer kan det koste oss dyrt ikke å puste rolig, tenke langt og handle klokt. Fravær av konkurranse gir sjelden best pris, og kan i dette tilfellet kanskje gjøre at vi løper forbi anledningen til å anskaffe det beste tilgjengelige operative stridsvognsystemet for en lang fremtid.

Offisersbladet har gjort oppmerksom på at det faktisk finnes i alle fall én høyst reell konkurrent til den tilsynelatende opplagte erstatter for våre aldrende Leopard. Kanskje er det flere. Svar på dette får man jo først hvis man spør, slik Offisersbladet prisverdig har gjort.

Vi som skriver dette lille innlegget har lang fartstid med Hærens tyske Leopard. Tilsammen har vi tilbragt rundt ti år i vognkommandørluker, vi har ledet stridsvognavdelinger i tropp, eskadron, bataljon, brigade og divisjon. Vi har også styrt anskaffelser, oppgraderinger og ombygginger av kamp- og stridsvogner fra ulike posisjoner. Og vi har vært Leopard-fans siden 70-tallet.

Men da vi for ikke veldig lenge siden fikk øynene opp for at koreanerne – nesten i all stillhet, sett herfra – nå på 2000-tallet har utviklet en helt ny digitalisert stridsvogn, fikk det oss i tenkeboksen. Sør-koreanske K2 Black Panther har tatt det beste fra forrige epokes analoge konsepter og skapt en optimal miks av kampkraft og overlevelsessevne; på en digitalisert plattform med omtrent 20 prosent mindre vekt. Og, kanskje viktigst slik vi ser det, den har hele levetidsløpet foran seg, med alle de muligheter et fulldigitalt design byr på for videre utvikling av større stridsevne og redusert sårbarhet.

Neste norske stridsvogn vil de kommende tretti-førti år være kjerneplattform for landkomponenten i et stadig mer dynamisk multi-domene forsvar, med tette grensesnitt mot fremtidige luftmobile, autonome og langtrevkende kapasiteter. En moderne plattform, bygget

Den Koreanske K-2 «Black Panther».

Leopard 2 fra TMBN i fullt driv under vinterforhold.

i den digitale epoken, har innebygget potensiale for å ta opp i seg endringene som vil komme, på helt annen måte enn hva eldre, analoge stridsvogner – hvor enn moderniserte – fra den kalde krigens tid har, formoder vi.

De norske strategiske behov, og tilhørende operasjonelle løsninger i Nordområdene vil fortsatt i overskuelig fremtid bli definert av stormaktsaktørene; kraftig influert av en særskilt topografi, klima og lys. De operative løsningene som følger av dette gir taktiske og tekniske systembehov som på viktige områder adskiller seg betydelig både fra våre alliertes og våre nabolands operative behov i sine regioner. Det synes derfor ganske så åpenbart for oss – fra våre to litt ulike faglige ståsteder – at et kampsystem utviklet i region som i mange henseende ikke er ulik vår egen; som er reelt 'moderne' i motsetning til 'modernisert', og som i tillegg til å ha svært relevante egenskaper, synes være konkurransedyktig på pris, bør prøves ut i sammenliknende tester.

Nå vet jo vi også at flere faktorer enn system-egenskaper og pris må tillegges vekt. Gjenkjøp veier tungt – 100% er et krav – og også logistikk (verksted/dele-tilgang), mulige fordeler ved parallell-bruk med allierte og naboer, tenkelige strategiske partnerskap, videre vei for vår eksisterende stridsvognpark, tilpasning til nye støttekjøretøyer, osv, er viktig faktorer.

Vi tør likevel mene at den faktiske operative evnen og de totale kostnadene 'by far' veier tyngst. Vi mener operative egenskaper og pris er A-kriteriene ved systemvalg; alt annet er B- og C-kriterier. Dessuten: En åpen, objektiv konkurranse vil gi alle tilbydere anledning til å vise sine alternativer også for B- og C-kriteriene; for enda mer moderne, effektiv logistikk og nye, mer resultatorienterte partnerskap, eksempelvis.

Neste norske stridsvogn-generasjon anskaffes for de som i dag går i grunnskolen og på videregående; det er de som skal lede våre mekaniserte enheter, nasjonens «boots on the ground», om ti, tjue, tredve år. Vår enkle hypotese er at de vil bli mer fornøyd med å kunne

videreutvikle stridsevnen med plattformer som er nye og fulldigitaliserte nå på 20-tallet, enn å sitte med systemer som var ved slutten av sin levetid da de ble anskaffet.

Til slutt: Vi to har aldri sett en K2, langt mindre prøvd systemet. Så for alt vi vet, kanskje den '7. far i huset', altså den allerede sju ganger oppgraderte Leopard 2 fra 1980, likevel viser seg best og billigst; til tross for at det for oss nok virker litt lite fremtidsrettet å gjenoppta produksjon av et femti år gammelt kjøretøy. Men altså: Vi har ikke svaret, vi bare påpeker at her synes det være klokt å vite hva de faktiske alternativene er, før vi bestemmer oss. Store feilinvesteringer er vel ikke noe Forsvaret trenger mer av nå.

Når det, slik vi erfarer, ikke vil føre til tap av verken tid eller penger å invitere til sammenliknende prøver mellom aktuelle tilbudte systemer, synes vi det vil være mildt sagt underlig å la det være.

Lars J Sølvsberg
Generalmajor (r)
Tidligere Hærsejef

Bare tøff testing i felt – i nord – så raskt som mulig, vil vise hva som er det beste verktøyet vi skal sende våre ungdommer ut i det utfordrende arktiske operasjonsmiljøet med i fremtiden.

For om nødvendig å vinne sine slag; men først og fremst for – med tidsriktige, avskrekkende systemer – å gjøre sitt ytterste til at vi unngår væpnede konflikter i vår svært sensitive region.

Terje Antonsen
Oberstløytnant (r)
Tidligere prosjektleder Leopard og CV90

Garmin tactix Delta

Tactix® Delta er GPS-multisportsklokken som oppfyller militære standarder (MIL-STD-810G). Klokken leveres med spesialutviklede taktiske funksjoner i tillegg til kart, musikk, avanserte treningsfunksjoner med mer. Andre funksjoner inkluderer kompatibilitet med nattbriller, Jumpmaster-modus, veipunktberegning, dobbelposisjons-GPS-formattering, forhåndsinnlastet taktisk aktivitet, stealthmodus og Kill Switch. Jumpmaster-modus, hjelper deg med å beregne punktet for utløsning av fallskjermen og veileder deg til målet etter at du har hoppet. På bakken kan du projekte et veipunkt for å følge den ruten over terrenget. Stealthmodus, gir deg mulighet til å deaktivere deling av GPS-posisjon og trådløs kommunikasjon i henhold til regelverket, med Kill Switch funksjonen kan du slette hele brukerminnet. Denne robuste enheten har også avanserte ytelsesmålinger, løps-/sykkeldynamikk og omgivelsesjusterte kondisjonsberegninger.

Garmin klokken koster 9699,- og kan kjøpes på bfo.milrab.no

Under Armour Tactical Valsetz

Tactical Valsetz RTS 1.5 gir god støtte til ankene med UA ClutchFit™ teknologi, samt god beskyttelse på utfordrende underlag. Den ultralette Micro G™ EVA sålen gir i tillegg god stabilitet og beskyttelse.

Under Armour skoene koster 1324,- og kan kjøpes på bfo.milrab.no

Oakley Industrial M Frame 2.0

Oakley har utviklet en splintsikker brille ved hjelp av proprietær geometri og materialer. Oakleys patenterte teknologi opprettholder optisk klarhet som forbedrer sidebeskyttelse mot sol, vind og støt. Slitesterke O Matter® ramme er konstruert med fleksibilitet for å absorbere støt. PLUTONITE®-linse materialet er slagfast og gir ekstra beskyttelse ved å filtrere ut 100% av all UVA, UVB, UVC og skadelig blått lys opp til 400nm. UV-beskyttelse er innebygd i objektivet materialet. Utstyrt med HDO®, som er en samling av patenterte teknologier som gjør at den industrielle M Frame overgår ANSI Z87.1 optiske standarder, Alle disse fordelene kommer i et lett design som gir komfort hele dagen.

Oakley Industrial M Frame koster 1311,- og kan kjøpes på bfo.milrab.no

Polar Ignite M/L

Polar Ignite er en vanntett pulsklokke med avansert pulsmåling fra håndleddet og integrert GPS. Klokken hjelper deg til å pushe grensene dine og bli den beste utgaven av deg selv. Polar Ignite gir deg full oversikt over dagen din, og veileder deg mot et mer balansert liv. Polar Ignite er en fleksibel treningspartner som tar seg av planleggingen for deg. Du trenger ikke lenger bruke tid på å finne det rette treningsprogrammet for dagen – treningsveilederen FitSpark™ foreslår ferdiglagde treningsprogram tilpasset hvor godt du har restituert og dagsformen din. Polar Ignite passer til alt; den er kompatibel med alle standard 20 mm klokke-reimer.

Polar klokken koster 2230,- og kan kjøpes på bfo.milrab.no

Dresden

«De sådde vinden, og nå skal de høste virvelvinden», uttalte RAFs kommandør Sir Arthur «Bomber» Harris da han intensiverte bombingene av tyske byer i 1942. I disse dager er det 75 år siden den mest kjente og beryktede «virvelvinden», bombingene av Dresden.

AV TROND SÆTRE

Ved årsskiftet 1944/45 var Tyskland omringet på de fleste kanter, og fra øst presset den røde armé på. Til Sachsens hovedstad, Dresden, strømmet det intern fordrevne flyktninger fra tyske områder (inkludert noen som Tyskland aldri fikk tilbake) som Sovjetunionen hadde hørtatt. Dresden hadde ikke vært utsatt for nevneverdige angrep hele krigen, fordi byen ble regnet som strategisk uviktig, og samtidig en viktig kulturby, berømt for sin vakre arkitektur. Tilsynelatende en heldig kombinasjon. Tyskerne regnet med at det var trygt der. At 25 000 allierte krigsfanger befant seg i og omkring byen, ble også regnet som en slags beskyttelse mot allierte bombeangrep.

Men i januar 1945 drøftet britisk etterretning om bombing av østtyske byer kunne lette framrykningen til den røde armé, og dermed forskynde tysk kapitulasjon. Tysk troppeforflytning fra vest til øst var også observert. Harris fikk i oppgave å gjennomføre angrep på Berlin, Dresden, Leipzig og Chemnitz så snart været tillot det. Hans nestkommanderende, Sir Norman Bottomley, mente at slike angrep ville «forårsake stor forvirring blant de evakuerte sivilistene østfra, og hemme bevegelsen til forsterkninger fra andre fronter.» Et annet befal fra flyvåpenet, Sir Douglas Evill, nevnte i et internt memo at et motiv for å angripe bysentrum i øst var å skape «kaos» i infrastrukturen.

Flyalarmen gikk i Dresden ti på ti om kvelden den 13. februar 1945. Nærmere 250 Lancaster-bombefly begynte å slippe brannbomber 25 minutter senere. Etter tre timers opphold gjennom-

førte en ny pulje med Lancastere angrep. 529 fly slapp da til sammen 1800 tonn med bomber i løpet av en knapp halvtime. Da dette andre angrepet begynte, var byen godt synlig fra lufta på grunn av brannene, så flygerne slapp også bomber på mål utenfor episenteret til det første angrepet – deriblant på jernbanestasjonen. Litt over tolv på dagtid neste dag fulgte amerikanske fly opp med et angrep, noe de også gjentok den 15. februar.

Det tyske forsvaret av byen var på forhånd sterkt svekket; drivstoffmangelen var så prekær at pilotene ikke kunne lette uten fullmakt fra divisjonshovedkvarteret, og fullmakten kom for sent. De allierte tapte bare sju fly til sammen i alle angrepene.

På bakken førte angrepene straks til at tusenvis av små branner dannet massive ildstormer som skapte så kraftige vinder at de sugde både oksygen og mennesker inn i flammene, mens folk som hadde rukket å søke tilflukt, døde av oksygenmangel i kjellere og bomberom. Mange smeltet bokstavelig talt vekk i den intense varmen der de stod eller løp. Den britiske fallskjermssoldaten Victor Gregg, som var krigsfange i Dresden på det aktuelle tidspunktet, beskriver hvordan tapstall ble beregnet ved å telle hodeskallene til omkomne som var uten kropp. I byens fontener lå tusenvis av døde mennesker som hadde prøvd å unnsnippe flammene og varmen. Det var selvsagt nytteløst, for varmen fikk vannet i fontenene til å koke.

Gregg var ikke den eneste historiefortelleren fra alliert side. De mange krigsfangene som var til stede og kunne bevitne hendelsen, bidro til at Dresden har festet seg i vår felles krigsbevissthet. Den amerikanske forfatteren Kurt Vonnegut jr. skrev kanskje den mest berømte fortellingen om

bombingen, Slakterhus-5 (1969), som fikk den tittelen fordi Vonnegut fant tilflukt i et underjordisk kjøttlager: «Da vi kom opp var byen borte», forteller han i boka. Etterpå ble han og de andre amerikanske krigsfangene satt til å grave ut lik fra ruinene, noe han omtalte som «en forferdelig detaljert jakt på påskeegg.»

Da sovjetiske myndigheter kort tid etter tok kontroll over byen, anslo de at angrepene den 13-15. februar kostet rundt 200 000 mennesker livet. Dette var tall som de kan ha fått fra tysk propaganda. Tallene har variert i ulike historiske kilder, men oppfatningen om at i alle fall godt over 100 000 mennesker døde i Dresden, vedvarte i flere tiår. Nyere historisk forskning sier imidlertid opptil 25 000, i tråd med rapporter fra lokale myndigheter i 1945.

Dresden var ikke den verste allierte bombingene av et aksemaktmål under 2. verdenskrig, ikke en gang om man ser bort fra atombombene. Historiens dødeligste konvensjonelle bombeangrep var brannbombene over Tokyo natt til 10. mars 1945, som krevde rundt 100 000 menneskeliv, de fleste sivile. Den dødeligste bombingene av et tysk mål under krigen var «Operasjon Gomorrah» mot Hamburg i juli 1943. Også den skapte en sammenhengende ildstorm, og endte med å ta livet av 35 000. At Dresden huskes så mye bedre enn Hamburg, kan ha sammenheng med de overdrevne tapstallene. Men på grunn av byens industri og havn, kombinert med krigens stilling i 1943, ble Hamburg også regnet som et mer legitimt mål. Bombingen av Dresden virket først og fremst å være motivert at et ønske om å terrorisere sivilbefolkningen.

Angrepet var i alle fall ikke preget av militær presisjon; jernbanen var ikke mer skadet enn at tyskerne kunne sende militære tog til Dresden få dager senere.

Churchill, som har blitt klandret for bombingene av Dresden, var selv forferdet over utfallet. Han kalte bombingene for «terror og hensynsløs ødeleggelse», og skrev i et notat at «tilintetgjørelsen av Dresden setter et alvorlig spørsmål om måten den allierte bombeaksjonen ble gjennomført på». En som derimot ikke var forferdet, var «Bomber» Harris. I et intervju som ble spilt inn i 1977, men vist først i 2013, benektet han at terrorbombingen var hans ide, den var britisk regjeringsspolitikk under krigen. Men han angret ikke på strategien, eller ødeleggelsen av Dresden, og regnet det som et nødvendig onde: «Hvis jeg måtte gjennomleve dette igjen, ville jeg gjort det samme om igjen, men jeg hadde håpet jeg ikke måtte.»

Finland knytter seg fastere til NATO

Den finske marinen får hendene fulle med viktige NATO-øvelser og stående oppdrag for alliansen i 2020.

TEKST OG FOTO; TOR HUSBY

For første gang deltar marinen i alliansens stående minerydderstyrke SNMCMG1, som er under norsk kommando. Minejaktfartøyet MHC «Purunpää» seiler inn i NATO-styrken i fire uker som det finske bidraget i mai og juni. I tillegg er Finland i beredskap i NATO Response Force i hele år med søsterfartøyet MHC «Vahterpää» pluss kystjegere fra Nylands brigade.

-Det er lett å beslutte å delta i øvelser med NATO-allierte eller partnerland, men å delta i en stående NATO-gruppe i en lang periode er en annen ting, sier Finlands forsvarsattache i Norge, kommandør Juha Tuominen.

NASJONALT AVGJØRENDE

Han forklarer at minefartøyer er nasjonalt viktig for Finland. 80-90 prosent av utenrikshandelen skjer over hav. Forsvarspolitisk er det også avgjørende at militær støtte og etterforsyning over hav ikke stoppes av miner.

I tillegg deltar marinen, som på finsk heter Merivoimat, i NATO-øvelsene Northern Coasts og

Baltops20 (i Østersjøen/Polen) og i den svenske-finske Naval Task Group. «Vahterpää» skal også seile i 5 uker i SNMCMG1 under øvelsen Sandy Coast20 til sommeren. Hærens viktigste internasjonale øvelser blir Aurora (i Sverige), Cold Response (i Norge) og Trident Jupiter. De følges av Arrow (for mekaniserte enheter), Autumn Glow, som er en del av øvelsesmønsteret med Sverige, samt deltagelse i Estlands største øvelse Kevadtorm/Saber Strike.

Luftforsvaret skal være med i øvelsen Frisian Flag som kommer i tillegg til de løpende cross-border flyøvelsene på Nordkalotten mellom Finland, Norge og Sverige og øvelser sammen med US Air Force enheter som er deployert i Østersjøregionen. En amerikansk flyskvadron er ventet på besøk til Finland i 2020. Finland skal fortsette i Ramstein Alloy-øvelsene i de baltiske landenes luftterritorium, over Østersjøen og over Finland. Kommandøren presiserer at finske skip trener sammen med NATOs, men de er ikke en del av NATO-avdelingen.

Hvor gode er de finske styrkene?

-Deltagelsen i øvelsene gjør at vi kan teste vår

kapasitet. Evalueringen bør vise at vi er på samme nivå med de andre, bl.a. på interoperabilitet. Kort sagt tror jeg vi ligger på høyt nivå i NATO, mener Juha Tuominen.

Det finske forsvarsdepartementet fremhever at flere av NATO-øvelsene inkluderer scenarier basert på Artikkel 5 situasjoner. Deltagelse i internasjonale øvelser er blitt stadig viktigere som følge av forandringer i den sikkerhetspolitiske situasjonen og intensiveringen av det forsvarspolitiske samarbeidet med NATO. Internasjonale øvelser er nødvendig for at det finske forsvaret skal utvikle ferdigheter og kapasiteter som kreves, ikke minst interoperabilitet med NATO-landene. Fokus rettes mot krevende internasjonale øvelser og mot øvelser som tilbyr øvelser og kapasiteter som ikke er tilgjengelig i Finland. Dette er også kost-effektivt for alle forsvarsgrener. I denne prosessen trenes styrkene i mottak av militær assistanse, inkludert vertslandsstøtte pluss bruk av kommando og kontroll systemer.

-Finland viser at det tar samarbeidet med NATO alvorlig og gjør mer og mer for å få til

Finlands forsvarsattache i Norge,
kommandør Juha Tuominen.

interoperabilitet med allianselandene. Finland står i en særstilling som partnerland, sier Norges forsvarsattache i Helsinki, Knut Walbækken til Offisersbladet.

Gotland blir re-militarisert. Har Finland lignende planer for Ålandsøyene?

-Ålandsøyene har vært demilitarisert siden 1856 som et resultat av Russlands tap etter Krimkrigen. Øyene ble igjen demilitarisert etter 1920 for å inngå et kompromiss med den svensktalende befolkningen som ble misfornøyd med at øyene ikke ble en del av Sverige da Finland rev seg løs fra Russland i 1917. En annen del av kompromisset var å gi øyene indre selvstyre med eget flagg. Demilitariseringen innebærer at det ikke må finnes et militært nærvær der, at de ikke må befestes og dessuten holdes utenfor krigshandlinger i tilfelle krig. Ålandsøyene, som består av 6.700 øyer, har 28.000 innbyggere fordelt på bare 65 av øyene. Frem til 1809 var Ålandsøyene en del av Sverige.

NATO GODKJENTE DE FINSKE SKIPENE

Minerydderen MHC «Vahterpää» ble godkjent for deltagelse i NATOs marineoperasjoner i den såkalte NEL 2 testen i 2018. (NATO Evaluation Level 2) Dette skjedde under NOCO 2018-øvelsen der skip og mannskap ble grundig studert av personell fra NATO. De to søsterskipene «Katanpää» og «Purunpää» ble samtidig automatisk godkjent fordi de tre er identiske. Offiserer og mannskap har også identisk utdanning. NEL 2-testen er NATOs høyeste evaluering. Den har en varighet på tre år. I 2019 seilte de tre skipene vellykket også gjennom NATOs MOST-evaluering (Mine Counter-measure Vessels Operational Sea Training)

De nye finske minerydderne er bygget i Italia og ble overtatt av marinen etter 2012. De bærer navn etter øyer i den finske skjærgården. Fartøyene er bl.a. utrustet med de norske «Hugin» undervannsfartøyer fra Kongsberg.

-«Hugin» har vært effektive i å snuse opp sjøminer. Undervannsfarkosten fungerer bra i Østersjøen som er et grunt hav med mye steiner, fremhever Tuominen.

Kursk – The last miss

Drama/Krigsfilm

Regi: Thomas Vinterberg
Manus: Robert Rodat, Robert Moore
Med: Matthias Schoenaerts, Colin Firth, Max von Sydow, Léa Seydoux
Spilletid: 117 min

Rystende russisk ubåt-skjebne

Dramaet om den russiske K-141 Kursk ubåt-ulykken i år 2000 som kostet 118 liv har blitt en sterk film, med dansk regissør og skuespillere fra England, Sverige, Østerrike og Belgia.

AV NILS VERMUND GJERSTAD

Det har vært laget noen gode drama om russiske ubåter. Mest kjent er "Jakten på rød oktober" (1990), med Sean Connery som sovjetisk ubåtkaptein. Mens i "K-19 Widowmaker" (2002) er Harrison Ford ubåtens kaptein. I "Kursk: The last mission" er det belgiske Matthias Schoenaerts som gestalter rollen som ubåtkapteinen Mikhail Averin.

Filmen om Kursk sitt siste tokt er en mer tragisk hendelse enn de overnevnte, og regissør Vinterberg har også fått med i filmen det ineffektive russiske byråkratiet, hvor makt-haverne er mest opptatt av å beholde masken. Akkurat som i serien "Chernobyl", om katastrofen i det sovjetiske atomkraftverket i 1986, handler dette om russiske politikere som driver et spill for å holde på sin prestisje, mens vanlige folk mister livet. Som i den nevnte serien får vi også her forskjellige perspektiv på katastrofen som koster liv.

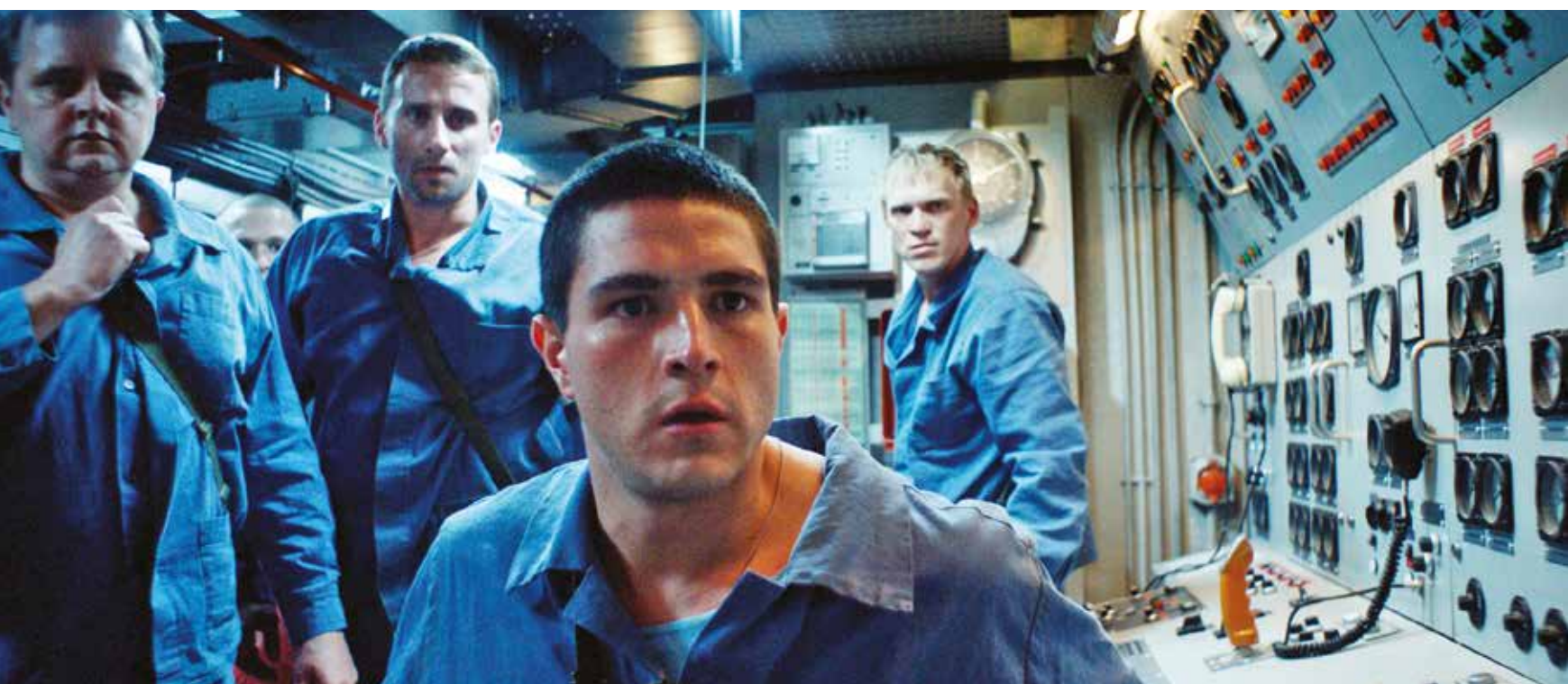
Det starter i en nordrussisk fiskelandsby, hvor kaptein Averin (Schoenaerts) og hans kone (Lea Seydoux) har en harmonisk tilværelse, sammen med deres tre år gamle sønn. Snart etter at

Mikhail går ombord i den skjebnesvangre ubåten Kursk som skal på øvelse i Barentshavet, inntreffer ulykken. Når ubåten er omtrent 150 meter under havoverflaten i Barentshavet eksploderer en torpedo ombord. Det viser seg at Kursk-ubåten inneholder fatale feil. De fleste av mannskapet blir drept, og en håndfull overleverer. De må klare seg på et begrenset areal, med lite oksygen, mens de venter på å bli funnet. Hele 16 timer må de vente i spenning før russiske myndigheter lokaliserer dem.

Danske regissør Thomas Vinterberg er mest kjent for dogme-filmen "Festen" (1998) og det sterke persondramaet "Jakten" (2012). "Kursk" er hans første film på et høyt internasjonalt nivå, med så mange kjente skuespillere, som engelske Colin Firth, som flere ganger har spilt offiser på film og med sitt vennlige uttrykk spiller han som regel en sympatisk offiser. Heller ikke i Kursk er det noe unntak, hvor han spiller en britisk offiser som leder redningsaksjonen for å få ut mannskapet på Kursk. Selveste Max von Sydow spiller en litt pompøs russisk marine-offiser. Faktisk ble dette den legendariske svenskens siste rolle før han gikk bort i mars 2020. Vinterberg sin spektakulære scene av

russiske marinefartøy på øvelse i Barentshavet gir filmen et episk visuelt preg. Her er også noen kreative filmatiske valg, som å filme gjennom torpedorør og nedover trange trapper ombord i ubåten, med eksplosjonsflammer som sprer seg i ubåten. De klaustrofobiske scenene av mannskap med oksygenmangel er de sterkeste. Interessant nok viser også filmen hvordan ubåtmannskapets familier på land forholder seg til Kursk-ulykken. Den foruroliggende stemningen merkes også på lydsporet.

Historien er basert på Robert Moores bestseller "A time to Die", mens Robert Rodat har skrevet manus. Han står også bak manus til kjente krigsfilmer som "Redd menig Ryan" (1998) og "Patrioten" (2000). Ibland overgår virkeligheten fiksjonen, og Kursk er en slik historie. De fleste vet på forhånd hvordan det ender, men det er likevel nervepirrende å følge tragedien fra flere hold. "Kursk: Last Mission" holder på spenningen, både på grunn av stødig hånd på regien og godt skuespill. Som publikum får man nesten en opplevelse av å gjennomleve Kursk-tragedien personlig, og det er en bragd av regissør Vinterberg og skuespillerne.

Av John Berg, major (R)
Forsvarsanalytiker

SUKHOI HAVARI

Det aller første serieproduserte flyet av Russlands nye stealthy superjager Sukhoi Su-57 (NATO-betegnelse «Felon»), tidligere kjent som PAK FA og T-50, skulle overleveres Flyvåpenet 24. desember, men havarerte bare timer før på vei til Flyvåpenets evalueringssenter i Lipetsk. Flygeren, Alexei Gorshkov fra 485 Voennoye Predstavitelstvo, reddet seg i fallskjerm. Han hadde forøvrig krasjet nesten samme sted 11 år tidligere, da med en Sukhoi Su-30MK2 «Flanker».

Overleveringen skulle være høydepunktet i anledning et møte mellom president Vladimir Putin og Forsvarsdepartementet. Flyet skulle flys fra fabrikken i Komsomolsk-na-Amur, men kl 1114 lokal tid krasjet det 111 km fra Komsomolsk. En mulig årsak oppgis foreløpig til problemer med flight control systemet. Det ser ut til at serieprodusert fly nr. 2 ikke vil være klart for overlevering før en gang til sommeren. Inkludert flyet som nå har havarert, har russerne hittil bestilt 78 Su-57, for planlagt leveranse frem til utgangen av 2027.

Fra og med 2010 har russerne testet ti prototyper av Su-57. En av disse ble utsatt for en alvorlig motorbrann i 2014. Flyet er senere reparert. (Piotr Butowski, Combat Aircraft mars 2020)

Sukhoi_T-50_Maksimov.

SLIK BLE SOLEIMANI DREPT

Meget nøyaktig og sanntids etterretning lå i bunnen da den iranske Quods-sjefen Qasem Soleimani ble drept ved flyplassen i Bagdad 3. januar, skriver Mark Ayton i Air International. Samtidig påpeker Martin Needham samme sted sammenhengen mellom den iranske hevnbeskytningen av amerikanske baser og nedskytingen av et ukrainsk passasjerfly.

Angrepet mot Soleimani ble etter alt å dømme utført med en MQ-9 Reaper drone, med fire AGM-114 Hellfire II missiler. Det er ikke helt klart om dronen ble operert av Flyvåpenet eller CIA, men Ayton skriver at CIA visste at Soleimani ville komme til Bagdad fra Damaskus med en Cham Wings Airlines Airbus A320. Trolig hadde man informanter på begge flyplasser. På Bagdad lufthavn visste man også hvilken parkering flyet ville gå til. Dronen var trolig utstyrt med et oppgradert Raytheon Multi-Spectral

MQ 9 Reaper.

Targeting System som lett identifiserte flyet og trolig også Soleimani når han forlot flyet. Dronen hadde etter alt å dømme også en Lynx synthetic aperture radar.

Mens president Obama, utenriksminister Clinton og flere satt sammen ved skjermen da Osama bin Laden ble drept, ble operasjonen denne gangen fulgt av CIA-sjef Gina Haspel og forsvarsminister Mark Esper, som imidlertid satt to forskjellige steder. Men de to hadde kontinuerlig kontakt med droneoperatørene og hverandre. Soleimani med følge satte seg inn i to kjøretøyer som så forlot flyplassen. På en oversiktlig strekning ble kjøretøyene truffet av to Hellfire II hver. En Hellfire II har et stridshode på 9 kg. Det var ingen overlevende.

Ayton mener at siden det var CIA som satt på de nødvendige etterretningene, var det også CIA som opererte dronen, trolig fra hovedkvarteret i Langley, Virginia. Droneflygerne, derimot, befant seg trolig på en stasjon i Gulfregionen.

Sammenhengen til den fatale, iranske nedskytingen av en Ukraine International Airlines Boeing 737-800 8. januar, begynner med at Iran fem timer tidligere samme dag hadde gjennomført Operasjon Martyr Soleimani, beskytningen av to amerikanske baser i Irak med ballistiske missiler, skriver Martin Needham. De to basene var al-Asad flystasjon og en annen fasilitet ved Erbil.

Det fremgår at Revolusjonsgardens luftvern hadde brukt et IEMZ Kupol 9K331 Tor-M1 (NATO-betegnelse SA-15 Gauntlet) system og hadde skutt to missiler mot flyet. Radarkontakten med det ukrainske flyet gikk tapt kl 0618, syv minutter etter takeoff, i det flyet klatret over 8.000 fot (ca. 2440 m). Beredskapen etter missilbeskytningen av de amerikanske basene var på dette tidspunktet maksimal. Men tidligere denne morgenen hadde ni andre fly tatt av fra Imam Khomeini lufthavn, uten hendelser. Også umiddelbart etter nedskytingen, før man hadde klarhet i at noe var skjedd, fortsatte fly å ta av.

Ti dager senere erklærte Iran at de ikke kunne analysere de svarte boksene, som ville bli sendt til Ukraina. Senere har det oppstått problemer, blant annet har Iran erklært at landet har anmodet Frankrike og USA om å få utstyr for slike analyser. (Mark Ayton, Martin Needham, Air International mars 2020)

Tor-M1 SAM.

Karl Johans gate 1,
0154 Oslo
tlf 53 69 78 78
support@milrab.no

milrab.no
GEARS YOU THERE

Sjekk vår
nettbutikk
bfo.milrab.no

**Garmin
tactix Delta**
GPS-smartklokke

EKSKLUSIVT TILBUD!

-10%

Bruk kupongkode: GTD10

Skriv inn **GTD10** i feltet for
kupongkode i handlekurven

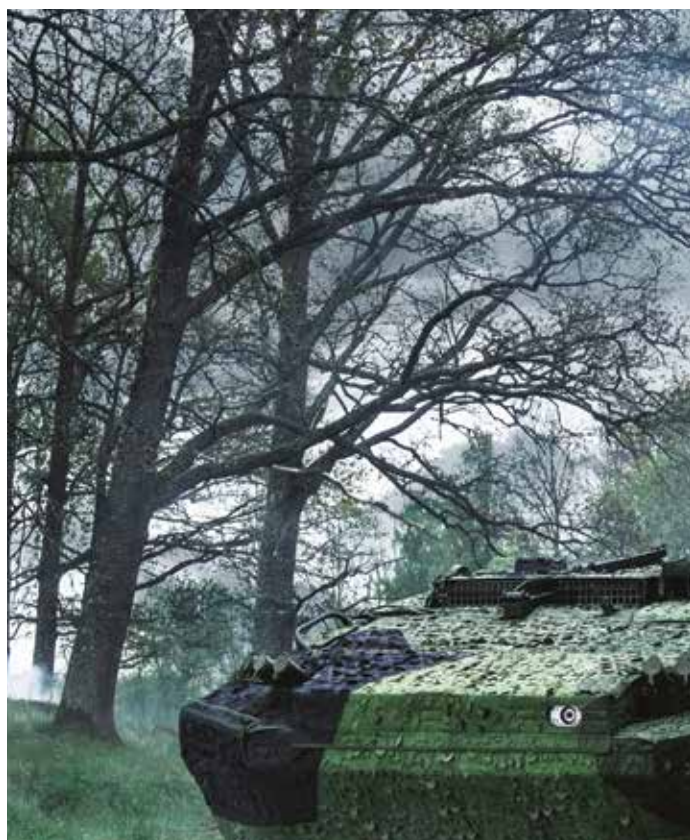
BFO.MILRAB.NO

Kupongkoden er
gyldig t.o.m **30/04**

SAAB BARRACUDA

More than meets the eye.

For your survivability.

On today's high-tech battlefield, sensors, sensor platforms are becoming increasingly sophisticated, making it ever more challenging to avoid detection and identification. Through signature management units can remain undetected for longer, enabling them to prevent or choose engagement with the enemy. Signature Management significantly improve the pre-conditions to win and the overall operational capability.

www.saab.com

SAAB